

VODIČ KROZ VIŠESTRUKU SUKLADNOST

AGENCIJA ZA PLAĆANJA
U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU
I RURALNOM RAZVOJU

Ova publikacija izrađena je uz pomoć
Europske unije.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije, IPA Projekta “Potpora uspostavi potpuno operativne Agencije za plaćanja u skladu s EU standardima”. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Za više informacija:

Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj: <http://www.delhrv.ec.europa.eu>

Europska komisija, Poljoprivreda i ruralni razvoj: <http://ec.europa.eu/agriculture>

Europska unija sastoji se od 27 država članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja zadržavajući pritom kulturu raznolikosti, toleranciju i osobne slobode.

Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan njezinih granica.

**VODIČ KROZ
VIŠESTRUKU
SUKLADNOST**

SADRŽAJ

Uvod	5
Akronimi i kratice	6
1. Osnove višestruke sukladnosti	7
Slikovni primjeri ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti u članicama EU	10
2. Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti u RH	11
2.1. GAEC 1 – Minimalna pokrivenost tla	12
2.2. GAEC 2 – Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla	13
2.3. GAEC 3 – Upravljanje žetvenim ostacima	14
2.4. GAEC 4 – Primjereno korištenje mehanizacije	15
2.5. GAEC 5 – Očuvanje obilježja krajobraza	16
2.6. GAEC 6 – Sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom	18
2.7. GAEC 7 – Očuvanje maslinika, voćnjaka i vinograda u dobrom vegetativnom stanju	19
2.8. GAEC 8 – Zaštita trajnih pašnjaka	20
2.9. GAEC 9 – Korištenje vode za navodnjavanje	21
2.10. GAEC 10 – Zaštita i upravljanje vodama	22
3. Obavezni zahtjevi za upravljanje u RH (SMR standardi)	23
A) ZAŠTITA OKOLIŠA	24
SMR 1 Standardi za zaštitu divljih ptica	24
SMR 2 Standardi za zaštitu podzemnih voda	25

SMR 3 Standardi za otpadni mulj	26
SMR 4 Standardi za nitrate.	27
SMR 5 Standardi za očuvanje prirodnih staništa divlje flore i faune.	29
B) OČUVANJE ZDRAVLJA LJUDI I ŽIVOTINJA	30
SMR 6 Standardi za identifikaciju i registraciju svinja	30
SMR 7 Standardi za identifikaciju i registraciju goveda	31
SMR 8 Standardi za identifikaciju i registraciju ovaca i koza	32
SMR 9 Standardi za sredstva za zaštitu bilja	34
SMR 10 Standardi vezani za zabranu korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-agonista	35
SMR 11 Standardi vezani za zdravstvenu ispravnost hrane.	36
SMR 12 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje spongiformnih encefalopatija.	39
SMR 13 Standardi za kontrolu slinavke, šapa i klasične svinjske kuge.	40
SMR 14 Standardi za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja	41
SMR 15 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika.	42
C) DOBROBIT ŽIVOTINJA.	43
SMR 16 Standardi za dobrobit teladi	43
SMR 17 Standardi za dobrobit svinja	44
SMR 18 Standardi za dobrobit životinja.	46
4. Kontrola ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti	49
5. Sustav savjetovanja poljoprivrednika o višestrukoj sukladnosti	58
6. Pravna osnova	59
7. Kontakti.	61

UVOD

Poštovani poljoprivrednici,

Pred Vama se nalazi brošura koja detaljno opisuje pravila kojih se poljoprivrednici moraju pridržavati da bi ostvarili sredstva potpore izravnih plaćanja i određenih mjera ruralnog razvoja.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju u Hrvatskoj započinje primjena Zajedničke poljoprivredne politike EU, koja obuhvaća brojne zakonske propise. Vrlo je važno da o njima na vrijeme budete informirani.

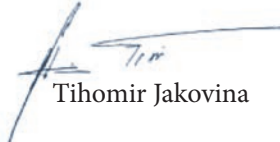
Jedan od najvažnijih elemenata Zajedničke poljoprivredne politike EU su izravna plaćanja, koja su vezana uz poštivanje uvjeta višestruke sukladnosti. Ti su uvjeti vezani uz zaštitu okoliša, zdravlje ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja, kao i uz dobru poljoprivrednu i okolišnu praksu. Nepridržavanje uvjeta višestruke sukladnosti ima za posljedicu smanjenje ili potpuno obustavljanje isplate izravnih plaćanja i određenih mjera ruralnog razvoja.

Uvjeti višestruke sukladnosti već su ugrađeni u hrvatsko zakonodavstvo, a njihova primjena i kontrola provodit će se postupno. Pojedina pravila višestruke sukladnosti provode se od prošle godine, a postupno uvođenje ostalih pravila trajat će do 2018. godine, o čemu ćete naći informaciju u ovoj brošuri.

Važno je istaći da će se svim poljoprivrednicima pomoći u pogledu stjecanja znanja i vještina za ispravnu primjenu navedenih pravila, i to putem radionica i individualnih savjetovanja koja će obavljati stručnjaci Javne poljoprivredne savjetodavne službe (Hrvatska poljoprivredna komora). Molim Vas da se odazovete njihovim pozivima na radionice i savjetovanja, jer će Vam biti od velike pomoći.

S poštovanjem,

Ministar poljoprivrede

Tihomir Jakovina

AKRONIMI I KRATICE

APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
MP	Ministarstvo poljoprivrede
MZOP	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije
HPA	Hrvatska poljoprivredna agencija
HPK	Hrvatska poljoprivredna komora
EU	Europska unija
IAKS	Integrirani administrativni i kontrolni sustav
VS	Višestruka sukladnost: su obvezni postupci kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne aktivnosti, a vezani su uz zaštitu okoliša, zdravlje ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja i dobre poljoprivredne i okolišne uvjete.
GAEC	Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti: dio višestruke sukladnosti tj. minimalni uvjeti upravljanja na poljoprivrednim gospodarstvima, kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne djelatnosti
SMR	Obavezni zahtjevi za upravljanje: dio višestruke sukladnosti tj. minimalni uvjeti upravljanja na poljoprivrednim gospodarstvima, vezani su za zaštitu okoliša, zdravlja ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja, kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne djelatnosti
BSE/GSE	Goveđa spongiformna encefalopatija tzv. kralje ludilo
JRDŽ	Jedinstveni registar domaćih životinja
JIBG	Jedinstveni identifikacijski broj gospodarstva
JROK	Jedinstveni registar ovaca i koza
JRG	Jedinstveni registar goveda
JRS	Jedinstveni registar svinja

OSNOVE VIŠESTRUKHE SUKLADNOSTI

1

Što je višestruka sukladnost?

Višestruka sukladnost je veza između obveznih postupaka, kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne aktivnosti, te izravnih plaćanja koje ostvaruju poljoprivrednici.

Provedba višestruke sukladnosti u Hrvatskoj regulirana je Pravilnikom o višestrukoj sukladnosti (NN 10/10), te Pravilnikom o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima (89/11).

Tko su obveznici poštivanja višestruke sukladnosti?

Obveznici ispunjavanja višestruke sukladnosti su poljoprivredna gospodarstva, korisnici izravnih plaćanja i korisnici državne potpore ruralnom razvoju vezane za životinje.

Što je svrha ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti?

Svrha ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti je:

- zaštita okoliša, zdravlje ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja
- ostvarivanje prava na potpore u poljoprivredi

Od čega se sastoje uvjeti višestruke sukladnosti?

Uvjeti višestruke sukladnosti su minimalni uvjeti upravljanja na poljoprivrednim gospodarstvima, kojih se poljoprivredna gospodarstva moraju pridržavati u obavljanju poljoprivredne djelatnosti, a sastoje se od:

- **Dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta (GAEC - eng. kratica)** – minimalni uvjeti upravljanja vezani uz zaštitu tla od erozije, zaštitu i upravljanje vodama,

održavanje strukture tla i razine organske tvari u tlu i osiguravanje minimalne razine održavanja da bi se spriječilo uništavanje staništa.

Primjena GAEC uvjeta obvezna je od **1. siječnja 2012. godine**.

- **Obaveznih zahtjeva za upravljanje (SMR - eng. kratica)** – minimalni uvjeti upravljanja vezani za zaštitu okoliša, zdravlja ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja. Primjena SMR uvjeta uvodit će se postupno, prvi dio od 2014. godine, drugi dio od 2016. godine, a treći dio od 2018. godine.

Svi propisi vezani uz višestruku sukladnost moraju se poštivati od početka njihove primjene u Republici Hrvatskoj. Nepridržavanje uvjeta propisanih Pravilnikom o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji ima za posljedicu smanjenje ili potpuno obustavljanje isplate potpora u poljoprivredi.

Kontrolu provedbe višestruke sukladnosti na terenu obavljat će Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju po posebno utvrđenom obrascu na najmanje 1% poljoprivrednih gospodarstava svake godine.

Naziv GAEC uvjeta	Područje	Početak primjene sankcija za nepoštivanje
GAEC 1 Minimalna pokrivenost tla	Erozija tla	Od 1. siječnja 2012.
GAEC 2 Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla		
GAEC 3 Upravljanje žetvenim ostacima	Organska tvar u tlu	
GAEC 4 Primjereno korištenje mehanizacije	Struktura tla	
GAEC 5 Očuvanje obilježja krajobraza	Minimalna razina održavanja	
GAEC 6 Sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom		
GAEC 7 Očuvanje maslinika, voćnjaka i vinograda u dobrom vegetativnom stanju		
GAEC 8 Zaštita trajnih pašnjaka	Zaštita i upravljanje vodama	
GAEC 9 Korištenje vode za navodnjavanje		

Tablica 1. Popis GAEC uvjeta te početak njihove primjene

Naziv SMR standarda	Područje	Početak primjene sankcija za nepoštivanje
SMR 1 Standardi za očuvanje životinjskih vrsta i okoliša	Zaštita okoliša	Od 1. siječnja 2014.
SMR 2 Standardi za zaštitu podzemnih voda		
SMR 3 Standardi za otpadni mulj		
SMR 4 Standardi za nitrata		
SMR 5 Standardi za očuvanje prirodnih staništa i divlje flore i faune		
SMR 6 Standard za identifikaciju i registraciju svinja	Javno zdravlje i zdravlje životinja Označavanje i registracija životinja	
SMR 7 Standardi za identifikaciju i registraciju goveda		
SMR 8 Standardi za identifikaciju i registraciju koza i ovaca		
SMR 9 Standardi za sredstva za zaštitu bilja	Javno zdravlje, zdravlje životinja i biljaka	Od 1. siječnja 2016.
SMR 10 Standardi vezani za zabranu korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i betaanagonista		
SMR 11 Standardi vezani za zdravstvenu ispravnost hrane		
SMR 12 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje spongiformnih encefalopatija		
SMR 13 Standardi za kontrolu slinavke, šapa i klasične svinjske kuge	Izvrješćivanje o bolestima	
SMR 14 Standardi za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularne bolesti svinja		
SMR 15 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika		
SMR 16 Standardi za dobrobit teladi	Dobrobit životinja	Od 1. siječnja 2018.
SMR 17 Standardi za dobrobit svinja		
SMR 18 Standardi za dobrobit životinja		

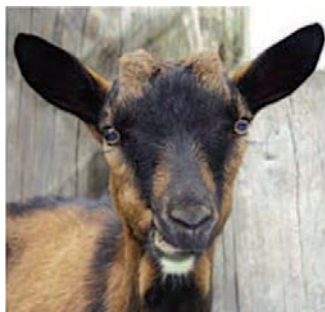
Tablica 2. Popis SMR standarda te početak njihove primjene

Slikovni primjeri ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti

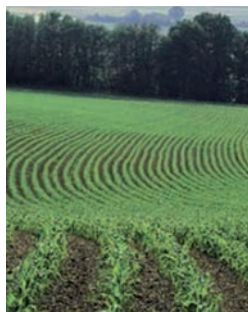
Identifikacija životinja (SMR 8): omogućava praćenje životinja, kako bi se u slučaju bolesti učinkovito primijenile preventivne mjere (sl. 1 i 2).

Zaštita trajnih pašnjaka (GAEC 8) izbjegavanjem prenamjene trajnih pašnjaka u druge vrste obradivog zemljišta. Posljedice jake kiše na strmim parcelama se razlikuju ovisno o tome je li parcela prekrita trajnim pašnjakom (sl. 3) ili usjevima u širokim redovima kao što je kukuruz (sl. 4).

Održavanje razine organske tvari u tlu i struktura tla (GAEC 3 i 4) primjerenim postupcima izbjegavanje spaljivanja žetvenih ostataka (sl. 5) i izbjegavanje poljoprivrednih aktivnosti na poplavljenoj zemlji (sl. 6).

Slika 1

Slika 3

Slika 5

Slika 2

Slika 4

Slika 6

DOBRI POLJOPRIVREDNI I OKOLIŠNI UVJETI U RH

2

Pojam “dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti” predstavlja hrvatski prijevod istog pojma iz engleskog jezika – *Good Agricultural and Environmental Conditions* – čija se skraćena GAEC rabi kao skraćeni naziv za spomenute uvjete u zemljama članicama EU, odnosno u RH.

Što su to dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti?

Dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti (GAEC) kao jedan od ukupno dva dijela višestruke sukladnosti, su minimalni uvjeti upravljanja na poljoprivrednim gospodarstvima, odnosno obvezni postupci kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne djelatnosti.

Tko je obveznik ispunjavanja GAEC-a?

Obveznik ispunjavanja propisanih GAEC-a je svako poljoprivredno gospodarstvo koje podnosi zahtjev za plaćanja u poljoprivredi za mjere:

- izravnih plaćanja vezane za površinu i stoku,
- ruralnog razvoja vezane za površinu i stoku
- tržišne potpore vezane za površinu u sektoru vinarstva.

Od kada je obvezno ispunjavanje propisanih GAEC-a?

Korisnici državne potpore dužni su ispunjavati GAEC uvjete od 1. siječnja 2012. godine.

Na kojim površinama poljoprivrednog zemljišta će se provoditi kontrola ispunjavanja GAEC-a i tko ju provodi?

Obveznik mora ispunjavati GAEC-e na svim površinama poljoprivrednog zemljišta bez obzira traži li za njih potpore ili ne. Kontrolu ispunjavanja

GAEC-a provodi APPRRR, a inspekcijski nadzor provodi Poljoprivredna inspekcija.

Što u slučaju utvrđenog neispunjavanja GAEC-a?

Ako APPRRR prilikom kontrole utvrdi da GAEC uvjeti nisu ispunjeni, utvrdit će stupanj neispunjavanja uvjeta te sukladno tome umanjiti obvezniku traženi iznos potpore.

2.1. GAEC 1 – Minimalna pokrivenost tla

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Sprečavanje erozije tla pri korištenju zemljišta u poljoprivrednoj proizvodnji.

Što je potrebno provoditi u ispunjavanju uvjeta?

Tijekom vegetacijskog razdoblja sve poljoprivredne površine moraju biti pokrivene poljoprivrednim kulturama ili žetvenim ostacima (nadzemni dio biljke s korijenom), ili ciljano prekrivene biljnim ostacima (malč), koji umanjuju eroziju tla, osim u slučaju obavljene pripreme za slijedeću sjetvu i prije nicanja ili zimske brazde.

Zimi od 15. studenog do 15. veljače poljoprivredne površine moraju biti prekrivene biljnim pokrovom (glavnim ili među usjevom), ili mora biti primijenjena jedna od slijedećih mjera: grubo oranje na zimsku brazdu, zaoravanje strništa (pokrova od žetvenih ostataka – nadzemni dio biljke s korijenom), ostavljanje strništa (pokrova od žetvenih ostataka) na poljoprivrednim površinama i prekrivanje poljoprivrednih površina žetvenim ostacima (malč).

Kako provoditi ispunjavanje GAEC-a tijekom vegetacijskog razdoblja?

Poljoprivredne površine moraju biti pokrivene poljoprivrednim kulturama, ili žetvenim ostacima/ostacima nakon berbe uroda/vađenja uroda (nadzemni dio biljke s korijenom), ili ciljano prekrivene biljnim ostacima (malč) – osim prije nicanja ili kod zimske brazde.

Slika 7. Ostavljanje strništa

Kako provoditi ispunjavanje GAEC-a tijekom zime?

Poljoprivredne površine moraju biti:

- prekrivene biljnim pokrovom (glavnim ili međuusjevom), ili
- prekrivene malčom, ili
- prekrivene žetvenim ostacima, a u slučaju pripreme za sljedeću sjetvu provodi se isključivo grubo oranje na zimsku brazdu bez fine obrade tla.

Slika 8. Fina obrada tla za pripreme sjetve jarih kultura

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja GAEC-a?

- Zabranjena je fina obrada tla tijekom zimskog perioda, osim u slučaju pripreme sjetve jari kultura.
- Zabranjena je obrada tla koja može uzrokovati eroziju tla.

2.2. GAEC 2 – Minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla**Što je svrha ispunjavanja uvjeta?**

Svrha ispunjavanja uvjeta je sprečavanje erozije tla pri korištenju zemljišta s nagibom od 15 % ili više u poljoprivrednoj proizvodnji.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Potrebno je provoditi oranje na način da se smanji erozija tj. samo okomito na pad terena pri korištenju zemljišta s nagibom od 15 % ili više u poljoprivrednoj proizvodnji.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Ne provoditi oranje okomito na pad terena pri korištenju zemljišta s nagibom od 15 % ili više u poljoprivrednoj proizvodnji, što će se provjeravati kontrolom.

Na kojim površinama poljoprivrednog zemljišta će se provoditi kontrola ispunjavanja uvjeta?

Na površinama poljoprivrednog zemljišta s nagibom od 15 % ili više, koje obveznik koristi u poljoprivrednoj proizvodnji, osim u slučaju:

Slika 9. Vidljivi znaci erozije na poljoprivrednoj površini – kultura kukuruz

- podignutih trajnih nasada (voćnjaci, vinogradi i maslinici),
- preuskih parcela i/ili,
- parcela nepravilnih oblika, kod kojih je otežano (opasno) ili nemoguće obrađivati poljoprivredno zemljište s nagibom od 15 % ili više okomito na pad terena, a zbog nedostatka manevarskog prostora ili nemogućnosti uporabe poljoprivredne mehanizacije.

2.3. GAEC 3 – Upravljanje žetvenim ostacima

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Svrha ispunjavanja uvjeta je:

- održavanje povoljne razine organske tvari u tlu neophodne za provedbu poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim površinama.
- sprečavanje opasnosti od pojava požara i ugrožavanja ljudskih života te materijalnih dobara,
- sprečavanje zagađenja okoliša dimom i pepelom,
- sprečavanje uništavanja požarom mikro i makro flore i faune,
- poticanje biološke aktivnosti korisne mikro i makro flore i faune u površinskom sloju,
- poboljšavanje fizikalno-kemijska svojstva tla.

Što su žetveni ostaci?

Žetveni ostaci na poljoprivrednom zemljištu su organske tvari biljnog podrijetla, koje su ostale na poljoprivrednom zemljištu nakon provedene žetve.

Što su štetočinje?

Štetočinje ili štetni organizmi su vrste, sojevi ili biotipovi biljaka, životinja i drugih patogenih organizama koji su štetni za bilje ili biljne proizvode.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Potrebno je provoditi zaoravanje žetvenih ostataka na poljoprivrednim površinama.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Zabranjeno je spaljivanje žetvenih ostataka na poljoprivrednim površinama. Izuzetak od zabrane paljenja predstavljaju slučajevi paljenja:

- u cilju sprečavanja širenja ili suzbijanja biljnih štetočinja o čemu postoji službena naređena mjera,
- biljnih ostataka nakon rezidbe trajnih nasada i
- spaljivanje biljnih ostataka korova.

Navedeno će se provjeravati kontrolom na terenu.

Savjet

Najbolji način ispunjavanja ovog uvjeta je da se žetveni ostaci unesu u tlo zaoravanjem.

Slika 10. Spaljeno strnište

Slika 11. Zaoravanje strništa

2.4. GAEC 4 – Primjereno korištenje mehanizacije

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Sprečavanje zbijanja tla kao posljedice neprimjerenog korištenja mehanizacije u nepovoljnim uvjetima obrade tla (kada je tlo zasićeno vodom, poplavljeno ili prekriveno snijegom) i uništavanje povoljne strukture tla neophodne za provedbu poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim površinama.

Slika 12. Vodom natopljeno zemljište

Što je potrebno provoditi s ciljem ispunjavanja uvjeta?

Nekorištenje poljoprivredne mehanizacije na poljoprivrednim površinama ako je tlo zasićeno vodom, poplavljeno ili prekriveno snijegom (osim prilikom žetve/berbe usjeva).

Slika 13. Korištenje mehanizacije na poplavljenim poljoprivrednim površinama nije zabranjeno prilikom nužne žetve/berbe usjeva

Što je zabranjeno provoditi s ciljem ispunjavanja uvjeta?

Zabranjeno je korištenje poljoprivredne mehanizacije na poljoprivrednim površinama ako je tlo zasićeno vodom, poplavljeno ili prekriveno snijegom (osim prilikom nužne žetve/berbe usjeva).

Savjet

Uvijek treba uzeti u obzir stanje tla glede zasićenosti vodom, kada se odlučuje o vrsti i vremenu uporabe mehanizacije za obradu tala. U uvjetima mokrog i vodom natopljenog zemljišta treba se izbjegavati obrada i provoz mehanizacije preko poljoprivrednog zemljišta, kojim se uzrokuje zbijanje slojeva tla.

2.5. GAEC 5 – Očuvanje obilježja krajobraza

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Svrha ispunjavanja ovog uvjeta je:

- povećanje biološke raznolikosti okoliša,
- stvaranje i održavanje ugodnije okoline za stanovnike ruralnih područja i njihovih posjetitelja,
- omogućavanje prostora za život i razmnožavanje divljim biljkama i životinjama

Koja su obilježja krajobraza?

Obilježja krajobraza svojom površinom ulaze u ukupnu prihvatljivu površinu parcele. Propisana obilježja krajobraza su sljedeća:

- “Šumarak” – neprekinuto područje pokriveno drvećem i grmljem, koje se ne koristi u poljoprivredne svrhe, površine 100-2000 m²,

- **“Pojedinačno drvo”** – osamljeno stablo na poljoprivrednoj parceli, zbog njegove specifičnosti se ubraja u obilježje krajobraza (soliterno stablo na oranici, stablo kao prirodni spomenik),
- **“Drvored”** – pravilan red drveća koji sadrži minimalno 3 stabla u nizu, sa maksimalnim razmakom 10 metara između stabala,
- **“Lokva (jezerce)”** – vodom ispunjena prirodna depresija, površine 100-2000 m²,
- **“Živica”** – prirodna ograda sačinjena od višegodišnjeg raslinja, linearnog oblika koja razdvaja poljoprivredne parcele, minimalne dužine 10 metara,
- **“Jarak”** – potok ili kanal na poljoprivrednim površinama koji služi za navodnjavanje ili kao drenaža za odvodnju,
- **“Suhozid”** – građevina od kamena, podignuta ljudskom rukom, bez dodatnog vezivnog materijala koja služi kao ograda koja odvaja poljoprivredne parcele.

Slika 14. Pojedinačno stablo

Slika 15. Drvored

Slika 16. Lokva (jezerce)

Slika 17. Živice

Slika 18. Suhozid

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Potrebno je provoditi održavanje obilježja krajobraza u njegovoj propisanoj veličini, sastavu i izgledu na poljoprivrednoj površini tako da se isti ne smiju uklanjati ili oštećivati.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Zabranjeno je uklanjati ili oštećivati obilježja krajobraza na poljoprivrednoj površini. Navedeno će se provjeravati kontrolom.

2.6. GAEC 6 – Sprečavanje zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Svrha ispunjavanja uvjeta je sprječavanje da pojava neželjene vegetacije smanji:

- vrijednost poljoprivrednog zemljišta,
- proizvodni kapacitet zemljišta,
- ukupnu obradivu poljoprivrednu površinu.

Što je potrebno provoditi za ispunjavanje uvjeta?

S ciljem sprečavanja zarastanja poljoprivrednih površina ambrozijom i mračnjakom potrebno je provoditi:

- uklanjanje mehaničkim postupcima ili primjenom herbicida,
- održavanje poljoprivrednih površina **pod oranicama** oranjem ili košnjom najmanje jednom godišnje
- **livade i pašnjake** održavati redovitom ispašom ili košnjom najmanje jednom godišnje,
- poljoprivredne površine pod **trajnim nasadima** održavati međurednom obradom – oranjem, kultivacijom ili košnjom najmanje jednom godišnje (kod provođenja samo jedne **košnje** na poljoprivrednim površinama, potrebno ju je obaviti **do 30. lipnja**).

Što je neželjena vegetacija ?

Pod neželjenom vegetacijom podrazumijevaju se pojave korova ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia*, L.) i mračnjaka (*Abutilon theophrasti*, Med.) na poljoprivrednim površinama.

Slika 19. Neželjena vegetacija – ambrozija

Slika 20. Neželjena vegetacija – mračnjak

Savjet

Provoditi agrotehničke mjere koje će spriječiti pojavu korova ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia*, L.) i mračnjaka (*Abutilon theophrasti*, Med.) na poljoprivrednim površinama.

2.7. GAEC 7 – Očuvanje maslinika, voćnjaka i vinograda u dobrom vegetativnom stanju

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Očuvanje maslinika, voćnjaka i vinograda u dobrom vegetativnom stanju.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Stabla maslina i voćaka, odnosno trsova vinove loze održavati redovitom rezidbom, primjereno biljnoj vrsti i načinu uzgoja. Nasade maslina orezivati najmanje jednom svakih pet godina.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta ?

Zabranjeno je neodržavanje maslinika, voćnjaka i vinograda, ili njihovo održavanje suprotno tehnološkim uputama vezano uz rezidbu, što će se provjeravati kontrolom.

Slika 21. Vinograd

Slika 22. Rezidba voćaka

Savjet

Provoditi rezidbu maslinika, voćnjaka i vinograda kao redovitu agrotehničku mjeru kojom se regulira rast i rodnost, održava kondicija i pomlađuje voćku, maslina i vinova loza.

2.8. GAEC 8 – Zaštita trajnih pašnjaka

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Održavanje omjera i kupne površine trajnih pašnjaka u odnosu na ostale površine na poljoprivrednom gospodarstvu i spriječavanje prenamjenu trajnih pašnjaka u ostale vidove obradivih površina.

Što je trajni pašnjak?

Pašnjak je poljoprivredno zemljište koje se koristi za prirodan uzgoj trave ili drugog zeljastog krmnog bilja, prirodnog (samoniklog) ili uzgojenog (zasijanog), koje nije uključeno u plodored usjeva na poljoprivrednom gospodarstvu pet ili više godina, a koje se održava napasivanjem stoke sukladno uvjetima dobre poljoprivredne prakse ili alternativno napasivanjem košnjom.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Na pašnjacima i travnjacima treba se provoditi održavanje napasivanjem stoke ili košnjom (najkasnije do kraja lipnja) ili kombinirano košnjom i napasivanjem stoke.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Zabranjeno je zaoravanje i prenamjena trajnih pašnjaka gospodarstva u druge vrste korištenja i smanjenje površina pod trajnim pašnjakom u odnosu na ukupnu poljoprivrednu površinu gospodarstva. Izuzetak su slučajevi kada se umjesto postojećih površina pod trajnim pašnjakom druga površina pretvara u trajni pašnjak kroz period od pet godina.

Slika 23. Ovce na pašnjaku

Prenamjena trajnih pašnjaka u obradive površine zabranjena je na poljoprivrednim površinama s nagibom terena od 15 % ili više, što će se sve provjeravati kontrolom.

2.9. GAEC 9 – Korištenje vode za navodnjavanje

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Svrha ispunjavanja ovog uvjeta je sprečavanje nekontroliranog korištenja vode za navodnjavanje u poljoprivredi i omogućavanje održivog upravljanja vodama.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Prilikom navodnjavanja poljoprivrednih površina potrebno je ishoditi dozvolu za korištenje vode za navodnjavanje u vidu:

- vodopravne dozvole ili
- koncesije za gospodarsko korištenje voda.

Izuzetak predstavlja slučaj slobodnog korištenja voda u smislu korištenja oborinskih voda za navodnjavanje, koje se skupljaju na zemljištu vlasnika odnosno ovlaštenika drugog stvarnog prava na zemljištu.

Obveznik mora posjedovati dozvolu za korištenje voda za navodnjavanje poljoprivrednih površina u cilju zaštite i upravljanja vodama pri navodnjavanju u poljoprivredi.

Ishođenje vodopravne dozvole je nužno u slučaju korištenja voda za navodnjavanje:

- a) iz površinskih voda do ukupno pet hektara zemljišta istog vlasnika, i
- b) za navodnjavanje podzemnom vodom, što se zahvaća i crpi na istom zemljištu, do ukupno jednog hektara zemljišta istoga vlasnika.

Ishođenje koncesije za gospodarsko korištenje voda je nužno u slučaju korištenja voda za navodnjavanje:

- a) iz površinskih voda za više od ukupno pet hektara zemljišta istog vlasnika, i
- b) za navodnjavanje podzemnom vodom, što se zahvaća i crpi na istom zemljištu, za više od ukupno jednog hektara zemljišta istoga vlasnika.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Zabranjeno je korištenje vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina bez dozvole za korištenje vode za navodnjavanje (vodopravna dozvole ili koncesija za gospodarsko korištenje voda) osim u slučaju korištenja oborinskih voda za navodnjavanje, koje se skupljaju na zemljištu vlasnika.

2.10. GAEC 10 – Zaštita i upravljanje vodama

Što je svrha ispunjavanja uvjeta?

Svrha ispunjavanja ovog uvjeta je zaštita vode od onečišćenja uzrokovanog cjeđenjem hranjiva iz gnojiva u vodne tokove, na način da se na određenoj udaljenosti od vodnih tokova uspostave zone u kojima neće biti dopušteno gnojenje poljoprivrednih površina. Te će udaljenosti ovisiti o vrsti vodnih tokova.

Obrazloženje navedenog uvjeta

Jedan od dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta koji su, sukladno Dodatku III. Uredbe Vijeća 73/2009 obvezni u primjeni je uspostava zaštitnih zona oko vodnih tokova. Ovaj uvjet izravno je vezan uz točku A. 4. Dodatka II. Direktive 91/676/EEC (Nitratna direktiva) kojom se propisuje upotreba gnojiva u blizini vodenih tokova.

Zemlje članice Europske unije taj uvjet moraju primijeniti sukladno donesenim Akcijskim programima zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla, posebnim za svaku pojedinu zemlju članicu i to na područjima koja su proglašena ranjivim na nitratre poljoprivrednog podrijetla.

U Republici Hrvatskoj zone ranjive na nitratre će biti proglašene, a Akcijski program za zaštitu voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla donesen te će stupiti na snagu danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Od tog trenutka, sve odredbe Akcijskog programa bit će obvezne u zonama ranjivim na nitratre, a odredbe koje se odnose na uspostavljanje zaštitnih zona oko vodnih tokova biti će obvezne na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske za korisnike izravnih plaćanja i određenih mjera ruralnog razvoja, kroz odredbe višestruke sukladnosti.

OBAVEZNI ZAHTJEVI ZA UPRAVLJANJE U RH (SMR STANDARDI)

3

Nastavno na prethodno opisane GAEC uvjete, pod višestruku sukladnost ulaze i minimalni zahtjevi upravljanja na poljoprivrednim gospodarstvima, odnosno obvezni postupci kojih se moraju pridržavati poljoprivredna gospodarstva u obavljanju poljoprivredne djelatnosti, koji su vezani uz zaštitu okoliša, zdravlje ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja.

Zahtjevi su podijeljeni u tri dijela radi postepene implementacije u zemljama članicama Europske unije:

A. zaštita okoliša te identifikacija i registracija životinja (*Zaštita divljih ptica, Zaštita podzemnih voda, Zaštita okoliša kod korištenja otpadnog mulja u poljoprivredi, Zaštita ranjivih područja od onečišćenja nitratima podrijetlom iz poljoprivrede, Zaštita prirodnih staništa, divlje flore i faune, Identifikacija i registracija svinja, Identifikacija i registracija goveda i Identifikacija i registracija koza i ovaca*)

Napomena: Ispunjavanje ovog uvjeta u RH je obvezno od 1. siječnja 2014. godine.

B. zdravlje ljudi, životinja i biljaka te prijava bolesti (*Promet sredstava za zaštitu bilja, Zabrana korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-antagonista, Zdravstvena ispravnost hrane, Kontrola i iskorjenjivanje spongiformnih encefalopatija, Kontrola slinavke, šapa i klasične svinjske kuge, Kontrola određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja, Kontrola i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika*)

Napomena: Ispunjavanje ovog uvjeta u RH je obvezno od 1. siječnja 2016. godine.

C. dobrobit životinja (*Dobrobit teladi, Dobrobit svinja, Dobrobit životinja*)

Napomena: Ispunjavanje ovog uvjeta u RH je obvezno od 1. siječnja 2018. godine.

Tko je obveznik ispunjavanja SMR standarda te gdje i kada ih ispunjava?

Obveznik ispunjavanja SMR standarda je svako poljoprivredno gospodarstvo koje podnosi zahtjev za plaćanja u poljoprivredi za mjere:

- izravnih plaćanja vezane za površine i stoku,
- ruralnog razvoja vezane za površine i stoku,
- tržišne potpore vezane za površine.

Obveznik mora ispunjavati SMR standarde na svim površinama poljoprivrednog zemljišta koje obrađuje, za svu stoku koju drži bez obzira traži li za istu potporu ili ne.

Obveza ispunjavanja SMR standarda se odnosi na sve poljoprivredne objekte, opremu i mehanizaciju na farmi obveznika. Obveznik mora ispunjavati SMR standarde tijekom cijele godine u kojoj je podnio zahtjev za plaćanje potpora.

A) ZAŠTITA OKOLIŠA

SMR 1 Standardi za zaštitu divljih ptica

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha ispunjavanja ovog standarda je očuvanje, održavanje i obnova biološke raznolikosti i prostranosti staništa za sve divlje ptice svoje ili njihove populacije.

Što je potrebno provoditi u ispunjavanju standarda?

Potrebno je provoditi sljedeće mjere:

- stvaranje zaštićenih prostora,
- održavanje i upravljanje staništima unutar i izvan zaštićenih područja u skladu s ekološkim potrebama,
- obnavljanje uništenih biotopa,
- stvaranje novih biotopa.

U tom smislu će se voditi računa o vrstama kojima prijeti izumiranje, vrstama osjetljivima na određene promjene u svojim staništima, vrstama koje se smatraju rijetkima (radi male populacije ili rasprostranjene na malim lokacijama) i ostalim vrstama koje zahtijevaju posebnu brigu obzirom na posebnost staništa.

Slika 24. Siva čaplja

Isto tako, važan je i uvjet da protiv obveznika nije pokrenut prekršajni postupak, kazneni postupak, odnosno da obvezniku nije izrečena novčana kazna.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je namjerno ubijanje i hvatanje ptica bilo kojim načinom, namjerno uništavanje njihovih gnijezda, jaja kao i uzimanje jaja iz prirode, namjerno uznemiravanje ptica naročito u vrijeme parenja i podizanja mladih. Također je kažnjivo neprovođenje mjera i upotreba svih tehničkih sredstva koja u najmanjoj mjeri ometaju divlje ptičje svojte ili staništa njihovih populacija.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05 i 139/08)	Direktiva Vijeća 74/409/EEZ od 2. travnja 1979. godine o očuvanju ptica
Pravilnik o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim (NN 99/09)	
Uredba o proglašenju ekološke mreže (NN 109/07)	
Zakon o lovstvu (NN 140/05, 75/09)	

SMR 2 Standardi za zaštitu podzemnih voda

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha ispunjavanja ovog standarda je zaštita podzemnih voda uz kontrolu ispuštanja ili odlaganja mogućih opasnih i onečišćavajućih tvari na utvrđenim područjima zona sanitarne zaštite izvorišta.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Potrebno je:

- provoditi mjere koje se smatraju potrebnim za sprečavanje ispuštanja štetnih tvari u vodotokove i podzemne vode,
- potrebno je ukloniti svaki otpad koji može zagađivati podzemne vode.

Slika 25. Skladištenje sredstava za zaštitu bilja

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je direktno ispuštanje u vodu otrovnih spojeva i kancerogenih tvari te spojeva koje mijenjaju svojstva organizama ili njihov izgled. Zabranjeno je odlaganje otpada koji otpušta otrovne tvari u zemlju i tvari koje bi mogle imati štetan utjecaj na vodeni okoliš te postupanje bez izdanog odobrenja.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o vodama (NN 153/09)	Direktiva Vijeća 80/68/EEZ od 17. prosinca 1979. o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja uzrokovanih nekim opasnim tvarima – članak 4., 5.

SMR 3 Standardi za otpadni mulj

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha ispunjavanja ovog uvjeta je osigurati da otpadni mulj koji se koristi u poljoprivredi, ne ugrožava zdravlje ljudi, životinja ili biljaka te nema štetne učinke na tlo.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Za kvalitetno ispunjavanje ovog standarda valja provoditi sljedeće mjere:

- koristiti samo obrađeni mulj koji sadrži teške metale i organske tvari u dozvoljenoj količini,
- prije prvog korištenja osigurati analizu tla, i jednom godišnje kada se koristi učestalo,
- voditi očevidnik o korištenju mulja, koji sadrži i presliku Izvješća o rezultatima analize i Izvješće o analizi tla,

Slika 26. Zbrinjavanje otpadnog mulja

- jednom godišnje izraditi Izvješće o količini obrađenog mulja koje se koristi u poljoprivredi, sastavu i svojstvu mulja, sastavu i svojstvu tla te katastarskim općinama i zemljišnim česticama na kojima se koristio mulj,
- Izvješće i preslike Izvješća o rezultatu analize tla dostaviti Agenciji za zaštitu okoliša do 31. ožujka tekuće godine za prošlu godinu.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je korištenje obrađenog mulja na travnjacima i pašnjacima za ishranu stoke, korištenje 2 mjeseca prije žetve krmnog bilja, korištenje barem 10 mjeseci pri uzgoju voća i povrća koje je u izravnom dodiru sa tlom i može se jesti sirovo, korištenje na tlu gdje postoji opasnost ispiranja mulja u površinske vode, korištenja na krškom, plitkom tlu, korištenje na tlu zasićenom vodom ili smrznutom tlu te korištenja u priobalnom i vodozaštitnom području.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08)	Direktiva Vijeća 86/278/EEZ od 12. lipnja 1986. godine o zaštiti okoliša i posebno tla kada se otpadni mulj koristi u poljoprivredi – članak 3.
Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi (NN 38/08)	

SMR 4 Standardi za nitratre

Što su nitrati?

To su soli nitratne kiseline, koje nalazimo u gnojivu a koje mogu uzrokovati onečišćenje vode i tala.

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha ispunjavanja ovog standarda je smanjiti onečišćenje voda uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora i spriječiti takvo onečišćenje u budućnosti.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Za ispunjavanje ovog standarda valja:

- uspostaviti načela dobre poljoprivredne prakse,
- uspostaviti Akcijski programa za zaštitu voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla,
- voditi brigu o propisima za upravljanju vodama,
- jednom godišnje gnojiti stajskim gnojem te voditi brigu o količini dušika u početnom četverogodišnjem razdoblju (od dana ulaska u EU),
- stajski gnoj mora biti uskladišten u jamama, lagunama, specijalnim vodonepropusnim spremnicima,

Slika 27. Gnojište s odvodnim kanalićem za tekući dio

Slika 28. Zbrinjavanje stajskog gnoja

- tekući dio mora biti u vodonepropusnim gnojnim jamama,
- spremnici moraju biti dostatni za prikupljanje gnoja kroz 6 mjeseci i površine za kruti gnoj 4 metra kvadratna uz visinu od 2 metra gnoja odnosno 8 metara kubnih,
- gnojovka se mora skladištiti u lagunama od 10 metar kubnih,
- za višak stajskog gnoja mora se osigurati Ugovor za gnojenje površina drugog vlasnika, preraditi stajski gnoj u bio plin, kompost, supstrat ili ga zbrinuti na drugi način.

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je:

- gnojiti gnojovkom ili gnojnicom površine bez pokrova u razdoblju od 1. prosinca do 1. ožujka,
- gnojiti gnojnicom ili gnojovkom po površini bez unosa u tlo u razdoblju od 1. svibnja do 1. rujna,
- gnojiti nitratnim mineralnim gnojivom , u razdoblju od 1. studenog do 1. veljače, a iznimno je dozvoljeno gnojiti ureom po žetvenim ostacima,
- zabranjeno je gnojiti stajskim gnojem po zoni zaštićenih izvora vode, na tlima zasićenim vodom, po snijegu, poplavljenim tlima, zamrznutim, do 30 dana prije zriobe i berbe povrća i voća, pomiješanog sa otpadnim muljem i kompostom, na gospodarstvima kod kojih je utvrđena zarazna bolest, na nepoljoprivrednim površinama.

Gnojnica i gnojovka su zabranjene u zoni zaštićenih izvora vode, na 25 metara od bunara, na 20 metara od jezera, na 5 metara od ostalih vodenih tokova, na nagnutim terenima kao i na nagnutim terenima uz vodotokove s nagibom većim od 10% na manje od 10 metara, u periodu bez vegetacije (listopad – travanj) dozvoljena je 50%-tna primjena tekuće komponente.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o gnojivima i poboljšivačima tla (NN 163/03, 40/07)	Direktiva Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. godine o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora – članak 4., 5.
Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva (NN 56/08)	

SMR 5 Standardi za očuvanje prirodnih staništa divlje flore i faune

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha ispunjavanja ovog standarda je očuvanje i održavanje divljeg biljnog i životinjskog svijeta kao i utvrđivanje mjera koje uključuju planove upravljanja tim lokalitetima ili uvrštenje u druge razvojne planove i odgovarajuće zakone.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Ako se obveznik bavi poljoprivredom na području proglašenim Uredbom o proglašenju ekološke mreže (NN 109/07) ili ekološki značajnim područjem – područjem ekološke mreže RH, i potencijalnim područjem NATURA 2000, tada isti mora provoditi očuvanje prirodnih staništa i staništa vrsta za koja su ta područja određena. Nadalje:

- svi obveznici moraju provoditi smjernice za mjere zaštite područja ekološke mreže – važna područja za vrste i stanične tipove koji su potencijalna područja NATURA 2000,
- zabranjeno je namjerno branje, skupljanje, rezanje, vađenje s korijenom strogo zaštićenih biljnih vrsta,
- držanje, prijevoz i prodaja ili razmjena i ponuda za prodaju ili razmjenu primjeka takvih vrsta uzetih iz divljine, osim onih koje su zakonito uzeti prije odredbe Direktive.

Slika 29. Prirodno stanište divlje flore i faune

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je provoditi zahvat za koji nije pribavljena ocjena prihvatljivosti za eko-

lošku mrežu ili postupati protivno pribavljenoj ocjeni. Zabranjeno je obaviti radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području. Isto tako, protiv obveznika ne smije biti pokrenut prekršajni postupak, kazneni postupak ili izrečena novčana kazna.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05, 139/08)	Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. godine o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore
Pravilnik o proglašenju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim (NN 99/09)	

B) OČUVANJE ZDRAVLJA LJUDI I ŽIVOTINJA

Identifikacija i registracija životinja

SMR 6 Standardi za identifikaciju i registraciju svinja

Što je cilj uvjeta?

Cilj ovog uvjeta je zaštita zdravlja životinja i ljudi od zaraznih i nametničkih bolesti te praćenje sljedivosti proizvoda životinjskog podrijetla na području RH.

Što je obveza u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Ako je obveznik posjednik svinja sukladno Pravilniku o obveznom označavanju i registraciji svinja (NN 51/07, 50/08, 156/08, 148/09) ili je prestao biti posjednikom svinja u godini kontrole:

- provodi ili je provodio označavanje i registraciju svinja radi provedbe mjera za zaštitu zdravlja životinja i ljudi od zaraznih i nametničkih bolesti te praćenja sljedivosti proizvoda životinjskog podrijetla kod obveznika i na području RH,
- dužan je upisati se u Registar Farmi i dobiti JIBG,
- dužan je propisno voditi Registar svinja na gospodarstvu,
- odgovoran je da svaka pojedina svinja bude propisno označena, u skladu s Pravilnikom,
- odgovoran je da se sve svinje označe ušnom markicom u desnom uhu ili tetovir brojem najkasnije 15 dana od rođenja,
- dužan je imati blok putnih listova koji popunjava i svojim potpisom potvrđuje pri prometu svinja i dostavlja ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji u roku od 3 dana,

- dužan je u Jedinствени registar svinja prijaviti brojčano stanje svinja na gospodarstvu zaključno sa 1. prosincem tekuće godine, te dostaviti HPA do 15. prosinca tekuće godine.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji („Narodne novine“ br. 10/10)	Direktiva Vijeća Europe br. 71/2008 od 17. srpnja 2008. o identifikaciji i registraciji svinja (kodificirana verzija)
Pravilnik o obveznom označavanju i registraciji svinja (NN 51/07, 50/08, 156/08, 148/09)	

SMR 7 Standardi za identifikaciju i registraciju goveda

Što je cilj uvjeta?

Ako je obveznik posjednik goveda sukladno Pravilniku o obveznom označavanju i registraciji goveda (NN 99/2007, 41/08) ili je prestao biti posjednikom goveda u godini kontrole:

- provodi označavanje i registraciju goveda radi provedbe mjera za zaštitu zdravlja životinja i ljudi od zaraznih i nametničkih bolesti te praćenja sljedivosti proizvoda životinjskog podrijetla kod obveznika i na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

- obveznik je dužan upisati se u Registar Farmi (HPA) i dobiti JIBG,
- obveznik je dužan propisno voditi Registar goveda na gospodarstvu,
- obveznik je odgovoran za označavanje svih goveda na gospodarstvu ušnim markicama na oba uha najkasnije 20 dana od rođenja,
- u slučaju gubitka ušne markice obveznik je dužan naručiti zamjenske markice najkasnije 4 dana od spoznaje o gubitku,

Slika 30. Propisno označavanje goveda

- obveznik je dužan osigurati da svako govedo bude registrirano u Jedinstveni registar goveda (HPA) 7 dana od označavanja,
- obveznik je dužan posjedovati Putni list za svako govedo na gospodarstvu, za telad najkasnije 14 dana od registracije teleta,
- u slučaju gubitka Putnog lista obveznik je dužan zatražiti zamjenski u roku od 7 dana od saznanja o gubitku,
- obveznik je dužan imati Putne listove za sva goveda na gospodarstvu upisana u Registar i pravilno označena,
- informacije o prodaji, premještanju ili uginuću goveda obveznik je dužan u roku od 4 dana dostaviti ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Uredba (EC) br. 1760/2000 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. srpnja 2000. o uvođenju sustava za identifikaciju i registraciju goveda te o označavanju govedeg mesa i proizvoda od govedeg mesa i razradi Uredbe br. 890/97.
Pravilnik o obveznom označavanju i registraciji goveda (NN 99/07, 41/08)	Uredba Komisije (EC) 911/2004 od 29. travnja 2004. o provođenju Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (EC) br. 1760/2000 u vezi sa ušnim markicama, putnim listovima, i registrima goveda na gospodarstvu

SMR 8 Standardi za identifikaciju i registraciju ovaca i koza

Što je cilj uvjeta?

Cilj uvjeta je provedba mjera za zaštitu zdravlja životinja i ljudi od zaraznih i nametničkih bolesti te praćenje sljedivosti proizvoda životinjskog podrijetla na području RH.

Što je obveza u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Ako je obveznik posjednik koza i ovaca sukladno Pravilniku o obveznom označavanju i registraciji ovaca i koza (NN 111/07, 135/08, 154/08) ili je prestao biti posjednikom koza i ovaca u godini kontrole:

- provodi označavanje i registraciju koza i ovaca radi provedbe mjera za zaštitu zdravlja životinja i ljudi od zaraznih i nametničkih bolesti te praćenja sljedivosti proizvoda životinjskog podrijetla kod obveznika i na području RH,
- dužan je upisati se u Registar Farmi (HPA) i dobiti JIBG,
- dužan je propisno voditi Registar ovaca i koza na gospodarstvu,
- odgovoran je da svaka pojedina ovca i koza bude propisno označena,
- dužan je sve ovce i koze označiti ušnim markicama na desnom uhu, najkasnije 6 mjeseci od rođenja,
- u slučaju gubitka ušne markice, obveznik je dužan naručiti zamjensku markicu najkasnije 4 dana od spoznaje o gubitku, a službeni označavatelj označiti ovcu/kozu u roku od 28 dana od narudžbe,
- od 1. siječnja 2010. godine životinje bi trebale biti označene elektronskim transponderom, osim ako s gospodarstva idu direktno na klanje,
- dužan je imati blok putnih listova koji popunjava i svojim potpisom potvrđuje pri prometu ovaca i koza i dostavlja ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji u roku od 3 dana,
- dužan je osigurati da svaka ovca i koza bude označena i uvedena u Jedinstveni registar ovaca i koza (HPA) u roku od 7 dana od označavanja,
- podatke o prodaji, premještanju ili uginuću ovce i koze obveznik je dužan u roku od 4 dana dostaviti ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji,
- dužan je u Jedinstveni registar ovaca i koza prijaviti brojčano stanje ovaca i koza na gospodarstvu, te isto dostaviti HPA.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Uredba br. 21/2004 (EC) od 17. prosinca 2004. o sustavu za identifikaciju i registraciju ovaca i koza i o provedbi Uredbe (EC) br. 1782/2003 te Direktive 92/102 i 64/432
Pravilnik o obveznom označavanju i registraciji ovaca i koza (NN 111/07, 135/08, 154/08)	Uredba br. 1560/2007 (EC) od 17. prosinca 2007. o provedbi Uredbe br. 21/2004 vezano na datum uvođenja elektronske identifikacije za ovce i koze
Pravilnik o provođenju obveznog označavanja i registracije ovaca i koza (NN 111/07, 128/08, 154/08, 9/10)	
Pravilnik o smjernicama i postupku elektronskog označavanja i koza (NN 148/08)	

SMR 9 Standardi za sredstva za zaštitu bilja

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha je uporaba sredstava za zaštitu bilja na primjeren i propisan način radi zaštite bilja, zdravlja životinja i ljudi na području RH.

Što je potrebno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Prilikom korištenja sredstava za zaštitu bilja moraju se provoditi mjere u skladu s Rješenjem o registraciji ili izdanom dozvolom, te sukladno uputama, upozorenjima i obavijestima na etiketi, načelima dobre poljoprivredne prakse, integrirane zaštite bilja i ekološke proizvodnje radi očuvanja zdravlja ljudi, životinja i zaštite okoliša. Primjenjuju se samo ona sredstva za zaštitu bilja: koja su registrirana pri nadležnom tijelu sukladno s posebnim propisima o opasnim tvarima i pripravcima, te s provedbenim propisima donesenim na temelju Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05); razvrstana, pakirana, označena, opremljena etiketom s propisanim podacima (deklaracijom) i uputom za primjenu sukladno s rješenjem o registraciji ili izdanom dozvolom, te sukladno uputama, upozorenjima i obavijestima na etiketi i najprihvatljivija s gledišta dobre poljoprivredne prakse, integrirane zaštite bilja i zaštite okoliša sukladno s Pravilnikom o uputama koji su se obvezni pridržavati korisnici sredstava za zaštitu bilja te uvjetima kojima moraju udovoljavati (NN 135/08, 73/10).

Što je zabranjeno provoditi u svrhu ispunjavanja standarda?

Zabranjeno je primjenjivati sredstva za zaštitu bilja koja nisu registrirana u Republici Hrvatskoj te koja nisu u skladu sa uputama, upozorenjima i obavijestima na etiketi, načelima dobre poljoprivredne prakse, integrirane zaštite bilja i ekološke proizvodnje radi očuvanja zdravlja ljudi, životinja i zaštite okoliša.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05)	Direktiva Vijeća 91/414/EEC od 15. srpnja 1991. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja
Pravilnik o uputama koji su obvezni pridržavati korisnici sredstava za zaštitu bilja te uvjetima kojima moraju udovoljavati (NN 135/08)	

SMR 10 Standardi vezani za zabranu korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-agonista

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha je sprječavanje dolaska hormonskih ili tirostatskih tvari i beta-agonista u ljudski organizam kroz ishranu mesom životinja koje su hranjene navedenim tvarima.

Kako ispuniti ovaj uvjet?

- Obveznik prilikom ishrane domaćih životinja i životinja akvakulture ne smije koristi tvari iz Dodatka I. i Dodatka II., Naredbe o zabrani primjene određenih beta-agonista te tvari hormonskog i tirostatskog učinka na farmским životinjama (NN 112/08). To su životinje: govedo, svinja, ovca, koza, domaći kopitar, perad i kunić te divlje životinje navedenih vrsta i divlji preživač koji se uzgaja na gospodarstvu, svi proizvodi ribarstva proizvedeni i uzgojeni u kontroliranim uvjetima do stavljanja u promet kao hrana, uključujući, morske ili slatkovodne ribe ili rakove ulovljene u njihovom prirodnom okolišu kao juvenilne koji se drže do postizanja komercijalne veličine za prehranu ljudi i ribe i rakovi komercijalne veličine ulovljeni u njihovom prirodnom okolišu, koji se održavaju živima u svrhu kasnije prodaje, ukoliko se dohranjuju
- obveznik ne smije držati na farmi (ili u akvakulturi) životinje koje su tretirane tvarima iz Dodatka I. i Dodatka II. Naredbe, a ukoliko su životinje tretirane navedenim, mora ih držati pod službenom kontrolom,
- obveznik ne smije stavljati na tržište farmske životinje i životinje iz akvakulture te njihove proizvode za prehranu ljudi ukoliko su te životinje tretirane tvarima navedenim u Dodatku I. i Dodatku II. Naredbe,
- obveznik je dužan osigurati da samo veterinar primjenjuje (isključivo u terapijske svrhe) testosteron, progesteron i njihove derivate na farmским životinjama,
- obveznik je dužan osigurati da samo veterinar daje alil-trenbolon peroralno ili beta-agoniste kopitarima, i beta-agoniste samo kravama,
- obveznik ne smije držati veterinarsko-medicinske proizvode koji sadrže betaagoniste, a koji se mogu koristiti za poticanje tokolize,
- obveznik ne smije držati veterinarsko-medicinske proizvode koji sadrže 17βestradialol i njegove esterima srodne derivate,
- obveznik je dužan osigurati da samo veterinar ili drugi veterinarski djelatnik provodi sinkronizaciju estrusa i pripremu davateljice i primateljice za implantaciju embrija,

- obveznik koji posjeduje konje je dužan osigurati da kada prije isteka karence (ukoliko su na tim konjima primijenjeni, u skladu s člankom 4. Naredbe, proizvodi koji sadrže alil-trenbolon ili beta-agoniste) trguje visoko vrijednim konjima, a posebno trkačim konjima, konjima za natjecanja, konjima koji su namijenjeni za čistokrvni uzgoj ili za izložbe, uključujući registrirane kopitare, u dokumentima koji prate te životinje (u identifikacijskom listu ili u svjedodžbi o zdravstvenom stanju i mjestu podrijetla životinje) je evidentirana vrsta i datum primjene navedenih tvari,
- obveznik može stavljati u promet meso i proizvode životinja koje su bile tretirane tvarima s estrogenim, androgenim ili gestagenim djelovanjem ili beta-agonistima, samo ako navedeni VMP-ovi udovoljavaju zahtjevima Naredbe iz članka 6., ako je prije klanja životinja poštovana propisana karenca.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva vijeća 96/22 EZ od 29. travnja 1996. o zabrani korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-agonista u uzgoju domaćih životinja i o ukidanju Direktiva 81/602/EEZ, 88/146/EEZ i 88/299/EEZ
Naredba o zabrani primjene određenih beta-agonista te tvari hormonskog i tireostatskog učinka na farmским životinjama (NN 112/08)	

SMR 11 Standardi vezani za zdravstvenu ispravnost hrane

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je zaštita zdravlja ljudi i životinja.

Ako se obveznik:

- bavi poslovanjem s hranom i subjekt je u poslovanju s hranom sukladno Zakonu o hrani (NN 46/07, 155/08) i/ili se
- bavi poslovanjem s hranom za životinje i subjekt je u poslovanju s hranom za životinje sukladno Zakona o hrani (NN 46/07, 155/08):

tada obveznik sukladno zabrani na području RH radi provedbe mjera za zaštitu zdravlja ljudi i životinja ne stavlja na tržište zdravstveno neispravnu:

- hranu i
- hranu za životinje kojom kao takvom i ne hrani bilo koju životinju koja se koristi za proizvodnju hrane.

Kako ispuniti uvjete?

- obveznik ne smije prodavati hranu koja nije zdravstveno ispravna, već ju treba uništiti na gospodarstvu i/ili povući s tržišta,
- obveznik je dužan primarne proizvode zaštititi od kontaminacije, provoditi mjere za kontrolu kontaminacije iz zraka, tla, vode, hrane za životinje, gnojiva, veterinarskih lijekova, sredstva za zaštitu bilja, zbrinjavanje otpada; te provoditi mjere vezane uz zdravlje i dobrobit životinja i zdravlje biljaka,
- obveznik je dužan osigurati čiste i dezinficirane prostorije i objekte, držati životinje čiste, koristiti se vodom za piće, imati osobe koje rukuju hranom a koje su prošle izobrazbu o rizicima za zdravlje, i koji mogu spriječiti da životinje i štetni organizmi uzrokuju kontaminaciju,
- obveznik je dužan voditi evidencije o vrsti i podrijetlu hrane kojom su hranjene životinje, veterinarskim lijekovima pri liječenju životinja, pojavama bolesti kod životinja, rezultatima analiza na uzorcima od životinja, izvješćima o obavljenim pregledima životinja, izvješćima o obavljenim pregledima proizvoda životinjskog podrijetla, upotrebi sredstva za zaštitu bilja i biocida, pojavi štetnika ili bolesti i rezultatima analiza koje su obavljene na uzorcima bilja,
- obveznik u poslovanju s hranom je dužan ispunjavati odgovarajuće odredbe iz Priloga II. i III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog podrijetla (NN 99/07),
- obveznik pri poslovanju s hranom propisno označava hranu tako da navodi barem sljedeće podatke:
 - a) **za zapakiranu hranu:** naziv hrane pod kojim se ista prodaje, popis sastojaka, količinu određenih sastojaka ili kategoriju sastojaka, neto količinu ili količinu punjenja, rok trajanja, zatim uvjete čuvanja i upotrebe (gdje je potrebno) odnosno ako mogu utjecati na:
 - trajnost hrane (naziv i adresa proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a registriran je u Republici Hrvatskoj),
 - pojedinosti o mjestu podrijetla, ako bi propust takva navođenja mogao krivo navoditi potrošača o pravom podrijetlu,
 - upute za upotrebu (gdje je potrebno) radi pravilnog korištenja; stvarna alkoholna jakost, za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola,
 - b) **za nezapakiranu hranu:** naziv hrane i naziv proizvođača:
 - osim kod proizvoda ribarstva i živih školjkaša kada moraju sadržavati zemlju podrijetla ili mjesto uzgoja i druge podatke sukladno propisima,

Slika 31. Prodaja sira na tržnici

- kod voća i povrća koji se nude na prodaju bez ambalaže mora biti navedena zemlja podrijetla odnosno zemlja gdje je ubrano i drugi podaci sukladno propisima,
- kada je hrana s mikrobiološkog gledišta brzo pokvarljiva – naznačiti i rok trajanja odnosno „upotrijebiti do“ iza čega slijedi rok trajanja,
- obveznik ne smije hranu za životinje koja nije zdravstveno ispravna staviti na tržište izvan gospodarstva,
- obveznik u poslovanju s hranom za životinje vodi poslovanje u skladu s propisima o hrani za životinje te zadovoljava uvjete propisane Pravilnikom o higijeni hrane za životinje (NN 41/08), tako da poduzima mjere smanjenja opasnosti od biološke, kemijske i fizičke kontaminacije hrane za životinje, životinja i životinjskih proizvoda,
- obveznik u poslovanju s hranom i hranom za životinje u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije, koje su pod njegovom kontrolom, mora osigurati da hrana ili hrana za životinje udovoljava propisima o hrani i to isto može dokazati,
- obveznik u poslovanju s hranom koji se bavi uzgojem životinja ili koji proizvodi primarne proizvode životinjskog podrijetla vodi evidencije o vrsti i podrijetlu hrane kojom su hranjene životinje, veterinarskim lijekovima i veterinarsko-medicinskim proizvodima ili drugim vrstama liječenja kojima su bile podvrgnute životinje, datumu primjene lijekova odnosno liječenja i karenci, pojavama bolesti koje mogu utjecati na zdravstvenu ispravnost proizvoda životinjskog podrijetla, rezultatima svih analiza koje su obavljene na uzorcima uzetim od životinja ili drugim uzorcima u dijagnostičke svrhe koji su važni za zdravlje ljudi te svim relevantnim izvješćima o obavljenim pregledima životinja ili proizvoda životinjskog podrijetla,
- obveznik pri poslovanju s hranom koji proizvode, bere, žanje ili skuplja biljne proizvode, vodi evidencije o svakoj uporabi sredstava za zaštitu bilja i biocida, svakoj pojavi štetnika ili bolesti koje mogu utjecati na zdravstvenu ispravnost proizvoda biljnog podrijetla, rezultatima svih relevantnih analiza koje su obavljene na uzorcima bilja ili drugim uzorcima koji su važni za zdravlje ljudi,
- obveznik je dužan također voditi evidenciju o korištenju bilo kojeg sredstva za zaštitu bilja i biocida, korištenju genetski modificiranog sjemena, svakoj pojavi uzročnika bolesti i štetnika koji mogu utjecati na sigurnost primarnih proizvoda, rezultatima analiza uzoraka primarnih proizvoda ili bilo kojih drugih proizvoda uzetih u dijagnostičke svrhe, a koji mogu utjecati na sigurnost hrane, porijeklu i količinama svakog primarnog proizvoda prilikom ulaska u objekte, odredištu i količinama svakog izlaska hrane za životinje koji izlazi iz objekata (isporuke, vrste, količine i sastav krmne smjese, vrste i količine krmiva ili krmne

smjese zajedno s datumom proizvodnje, imenom/nazivom i adresom kupca (pravna ili fizička osoba ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo)),

- obveznik pri poslovanju s hranom je dužan poduzeti potrebne mjere vezane za utvrđenu zdravstveno neispravnu hranu obavještavanjem nadležnog tijela, prvog kupaca i povlačenjem hrane s tržišta,
- obveznik pri poslovanju s hranom za životinje je dužan poduzeti potrebne mjere vezane za utvrđenu zdravstveno neispravnu hranu za životinje obavještavanjem nadležnog tijela, prvog kupaca i povlačenjem hrane s tržišta.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. godine o općim načelima i uvjetima propisa o hrani, osnivanju Europske uprave za zdravstvenu ispravnost hrane i postupanju u pitanjima zdravstvene ispravnosti hrane
Zakon o hrani (NN 46/07, 155/08)	
Pravilnik o higijeni hrane (NN 99/07, 27/08)	
Pravilnik o higijeni hrane životinjskog podrijetla (NN 99/07)	
Pravilnik o označavanju, reklamiranju i prezentiranju hrane (NN 41/08)	
Pravilnik o higijeni hrane za životinje (NN 41/08)	

SMR 12 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje spongiformnih encefalopatija

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je sprječavanje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje pojave transmisivnih encefalopatija radi zaštite zdravlja ljudi i životinja na području RH.

Što je obveza u svrhu ispunjavanja uvjeta?

Ako je obveznik uzgaja, drži ili koristi goveda, i/ili ovce i/ili koze tada provodi propisane mjere kojima se pojave određenih transmisivnih encefalopatija preventivno sprječavaju, otkrivaju, suzbijaju i iskorjenjivaju, na način da:

- obveznik ne smije hraniti preživače bjelančevinama životinjskog podrijetla,

- obveznik životinje u uzgoju na farmi ne smije hraniti prerađenim životinjskim bjelančevinama,
- obveznik je dužan prijaviti sumnje na bolest veterinaru veterinarske organizacije, veterinarske prakse ili veterinarskom uredu,
- obveznik je dužan provoditi propisane mjere pri sumnji na spongiformnu encefalopatiju,
- obveznik je dužan provoditi propisane mjere nakon potvrđivanja spongiformne encefalopatije,
- obveznik pri stavljanju životinja u promet, dužan je postupati u skladu s propisanim uvjetima.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Uredba (EC) br. 999/2001 Europskog Parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001.
Pravilnik za sprječavanje pojave, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih encefalopatija (NN 85/09)	koja donosi pravila za sprječavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija

SMR 13 Standardi za kontrolu slinavke, šapa i klasične svinjske kuge

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha je sprječavanje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje pojave slinavke, šapa i klasične svinjske kuge radi provedbe mjera za zaštitu zdravlja ljudi i životinja na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

Ako obveznik uzgaja i/ili drži, trajno ili privremeno prijemljive vrste životinja odnosno domaće ili divlje životinje: preživače (npr.: goveda, ovce, koze), svinje, jele-ne i/ili ako je vlasnik/posjednik životinja svinja tada obveznik pro-

Slika 32. Staja i krave na paši

vodi propisane mjere kojima se pojave slinavke, šapa i klasične svinjske kuge preventivno sprječavaju, otkrivaju, suzbijaju i iskorjenjuju, na način da:

- obveznik prijavljuje sumnju ili pojavu slinavke i šapa i klasične svinjske kuge veterinaru veterinarske organizacije, veterinarske prakse ili veterinarskom uredu,
- obveznik je dužan odmah ograničiti kretanje zaraženih životinja, spriječiti svaki doticaj sa ljudima i drugim životinjama te nakon pregleda provesti naređene ili propisane mjere.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva vijeća 85/511/EEC o mjerama kontrole slinavke i šapa
Zakon o veterinarstvu (NN 41/07, 155/08)	Direktiva vijeća 2001/89/EC o mjerama kontrole klasične svinjske kuge
Pravilnik o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje slinavke i šapa (NN 133/06)	
Pravilnik o mjerama za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične svinjske kuge (NN 187/04, 123/08)	

SMR 14 Standardi za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je sprječavanje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje pojave vezikularne bolesti svinja na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

Ako je obveznik posjednik svinja:

- kao posjednik životinja prijavljuje sumnju ili pojavu vezikularne bolesti svinja veterinaru veterinarske organizacije, veterinarske prakse ili veterinarskom uredu,
- dužan je odmah ograničiti kretanje zaraženih životinja, spriječiti svaki doticaj s ljudima i drugim životinjama te nakon pregleda provesti naređene ili propisane mjere.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva vijeća 92/119/EC koja propisuje mjere za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere koje se odnose na vezikularnu bolest svinja
Zakon o veterinarstvu (NN 47/07, 155/08)	
Pravilnik o kontroli određenih bolesti životinja i posebnim mjerama koje se odnose na vezikularnu bolest svinja (NN 115/07)	

SMR 15 Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je sprječavanje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje pojave plavog jezika na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

Ako je obveznik gospodarstvo na kojem povremeno ili trajno borave ili se uzgajaju prijemljive životinje, odnosno svi preživači:

- obveznik kao posjednik životinja prijavljuje sumnju na cirkulaciju ili potvrđenu cirkulaciju virusa bolesti plavog jezika veterinaru veterinarske organizacije, veterinarske prakse ili veterinarskom uredu,
- obveznik je dužan odmah ograničiti kretanje zaraženih životinja, spriječiti svaki doticaj sa ljudima i drugim životinjama te nakon pregleda provesti naredene ili propisane mjere.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva vijeća 2000/75/EC o kontroli i iskorjenjivanju bolesti plavog jezika
Zakon o veterinarstvu (NN 47/07, 155/08)	
Pravilnik o mjerama za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika (NN 73/09)	

C) DOBROBIT ŽIVOTINJA

SMR 16 Standardi za dobrobit teladi

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je provedba zaštite životinja na farmama na području RH.

Što je obveza u ispunjavanju uvjeta?

Ako je obveznik posjednik teladi:

- dužan je držati telad stariju od 8 tjedana u skupinama (ne odnosi se na farme koje na dan pregleda imaju manje od šest teladi ili ako je telad koja još siše smještena sa svojim majkama),
- može držati telad u zasebnom boksu samo kada veterinar tako odredi,
- boksovi moraju imati takve pregrade da se telad može vidjeti i dodirivati, a isti moraju udovoljavati propisanim uvjetima za dužinu i širinu,
- dužan je držati svu telad u skupini tako da ista ima dovoljno prostora da se bez teškoća okreće, ustaje i leži te mora osigurati najmanju propisanu podnu površinu s obzirom na svoju težinu,
- dužan je držati telad u uvjetima u kojima su električne instalacije izvedene tako da proboj električne struje na životinje nije moguć (spriječeni su elektrošokovi),
- dužan je držati telad u objektima u kojima u slučaju prirodnog osvjetljenja isto predstavlja 1/20 podne površine kroz otvore na zidu (prozori i vrata) i u slučaju umjetnog osvjetljenja isto je osigurano s 11W/m^2 , tijekom razdoblja koje odgovara razdoblju prirodnog svjetla, od 9,00 do 17,00 sati,
- dužan je osigurati da je sva telad u objektu barem dva puta dnevno pod nadzorom, sva telad koja je smještena izvan objekata pod kontrolom najmanje jednom dnevno te za bolesnu ili ozlijeđenu telad osiguran poseban prostor sa suhom i udobnom steljom,
- dužan je osigurati da telad nije vezana (osim tijekom hranjenja mlijekom ili mliječnim nadomjeskom, kada je dopušteno telad vezati, ali ne dulje od jednog sata),
- dužan je u skladu s načinom držanja životinja osigurati redovno

Slika 33. Držanje teladi

čišćenje boksova, opreme i posuđa koje se koristi za telad i odstranjivanje fecesa, mokraće te nepojedene ili rasute hrane,

- dužan je osigurati svoj teladi mlađoj od dva tjedna odgovarajuću stelju,
- dužan je za telad stariju od osam tjedana osigurati dovoljnu količinu vlaknaste hrane,
- dužan je osigurati svoj teladi hranjenje najmanje dva puta dnevno i istovremeno nesmetan pristup hrani pri skupnom držanju i pri restriktivnom hranjenju bez upotrebe automatske opreme,
- dužan je osigurati svoj teladi pristup do svježe vode u dovoljnim količinama, ili zadovoljavanje potrebe za vodom pomoću drugih za napajanje primjerenih tekućina.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva 91/629/EEZ od 19. studenoga 1991. o određivanju minimalnih uvjeta za zaštitu teladi
Zakon o zaštiti životinja (NN 135/06)	
Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati farme i uvjetima za zaštitu životinja na farmama (NN 136/05)	

SMR 17 Standardi za dobrobit svinja

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je zaštita životinja na farmama na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

Ako je obveznik posjednik svinja dužan je:

- osigurati minimalnu propisanu površinu svakoj životinji (vrijedi za novoizgrađene i obnovljene objekte, dok se za objekte koji su izrađeni do 5. studenog 2005. godine, odredbe počinju primjenjivati od 2013. godine.
- osigurati, kada svinje drži u skupinama na podu s betonskim rešetkama, da propisanim dimenzijama odgovara: maksimalni razmak među rešetkama i minimalna širina rešetki (vrijedi za novoizgrađene i obnovljene objekte, dok se za objekte koji su izrađeni 5. studenog 2005. godine, odredbe počinju primjenjivati od 2013. godine.

- osigurati da se krmače i nazimice u razdoblju od 4 tjedna nakon osjemenjivanja i do 1 tjedan prije očekivanog prašenja drže u skupinama u boksovima koji su veličina koje odgovaraju propisanim uvjetima, te kod držanja manje od 10 krmača i nazimica, ako se životinje drže u zasebnim boksovima, svaka životinja zasebno ima dovoljno prostora u boksu tako da se može okrenuti bez teškoća (vrijedi za novoizgrađene i obnovljene objekte, dok se za objekte koji su izrađeni 5. studenog 2005. godine, odredbe počinju primjenjivati od 2013. godine.
- osigurati da sve svinje imaju na raspolaganju prikladne materijale odnosno predmete za zadovoljenje svojih etoloških potreba, ovisno o načinu držanja životinja,
- osigurati životinjama hranjenje najmanje jednom dnevno i istovremeno nesmetan pristup do hrane pri držanju u skupinama i na restriktivnoj prehrani,
- osigurati, kada životinje drži u objektima, osvjetljenje najmanje od 40 luksa (lx) (5.7 W/m^2) i 8 sati dnevno,
- osigurati obavljanje kastracije prasadi do 7. dana starosti od strane veterinaru ili od druge odgovarajuće osposobljene osobe pod nadzorom veterinaru, ili nakon 7. dana starosti samo od strane veterinaru uz anesteziju ili dugotrajnu analgeziju,
- osigurati sljedeće aktivnosti: skraćivanje repova prasadi nerutinski (već samo u slučajevima opasnosti od ozljeda) do 7. dana starosti od strane veterinaru ili od druge odgovarajuće osposobljene osobe pod nadzorom veterinaru, ili nakon 7. dana starosti samo od strane veterinaru uz anesteziju ili dugotrajnu analgeziju i rezanja ili brušenja zubi prasadi do 7. dana starosti od strane veterinaru ili od druge odgovarajuće osposobljene osobe pod nadzorom veterinaru, ili nakon 7. dana starosti samo od strane veterinaru uz anesteziju ili dugotrajnu analgeziju,
- osigurati slobodnu podnu površinu odjeljka za odrasloga nerasta od najmanje 6 m^2 , ili od najmanje 10 m^2 , ako je odjeljak u kojem se drži nerast namijenjen i za pripust,
- osigurati da svinje u tjednu prije prašenja na raspolaganju imaju materijale (slamu) za izgradnju gnijezda, osim ako to nije moguće zbog načina držanja životinja (držanje na rešetkastom podu ili zbog načina odstranjivanja gnoja),
- osigurati da ležište bređe krmače ili nazimice bude dovoljno veliko da omogućuje nesmetano prašenje ili pomaganje pri prašenju i da u boksovima za prašenje osigura prasadi mogućnost bijega u sigurno područje,
- osigurati puni pod u gnijezdu (neperforiran) ili ako je pod perforiran da je pokriven prostirkom, slamom ili drugim primjernim materijalom, sva prasada ima mogućnost istovremenog odmaranja, da je prasadi osigurano nesmetano sisanje kad su svinje ukliještene, da se prasada ne odbija prije 21. dana starosti, osim ako je to potrebno zbog dobiti ili zdravlja krmače ili prasadi,

- kao uzgajivač svinja sprječavati agresivnost među svinjama (kod odbite prasadi i tovljenika) uspostavljanjem stabilnih socijalnih skupina, svinje iz različitih već formiranih skupina ne miješati međusobno, a u slučaju pojave agresivnosti među životinjama da zna procijeniti situaciju i da odvoji iz skupine ugrožene životinje ili, ako je to primjerenije situaciji, agresora tj. životinju koja napada.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva 91/630/EEZ od 19. studenoga 1991. o određivanju minimalnih uvjeta za zaštitu svinja
Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati farme i uvjetima za zaštitu životinja na farmama (NN 136/05)	

SMR 18 Standardi za dobrobit životinja

Što je svrha ispunjavanja standarda?

Svrha uvjeta je zaštite životinja na farmama na području RH.

Što je obveza za ispunjavanje uvjeta?

Ako je obveznik posjednik životinja, tada je dužan za svaku životinju koju drži u svrhu proizvodnje hrane, vune, kože, krzna ili u druge gospodarske svrhe, osigurati sljedeće:

- osobu odgovornu za životinje da ih najmanje jednom dnevno pregleda (ne odnosi se na telad i svinje),
- bolesne, ozlijeđene i iscrpljene životinje držati odvojene od ostalih životinja i smještene u zasebne boksove sa suhom i udobnom steljom,
- na farmi voditi evidenciju o liječenju životinja u skladu s propisima kojima se uređuje upotreba lijekova za liječenje životinja i redovno upisuje uginuća životinja na farmi,

Slika 34. Nadlešnica za zimske uvjete

- evidenciju liječenja koja je provodio veterinar čuvati najmanje tri godine od zadnjeg unosa podataka,
- osigurati životinjama primjerenu slobodu kretanja tako da životinja u boksu može neometano leći, ležati, ustati se, okretati i njegovati se, odnosno da se udovoljava njenim fiziološkim potrebama u skladu s načinom držanja, i ako su životinje vezane, da način vezanja omogućuje životinjama da

Slika 35. Ispravno držanje životinja u objektima

- neometano liježu, leže i ustaju te da nisu zategnute oko vrata,
- kada životinje drži u objektima, mora osigurati da zahtjevima za osvjetljenje i ventilaciju udovoljavaju otvori na zidu (prozori i vrata) koji čine 1/20 podne površine ili izvor umjetnog osvjetljenja od 11W/ m², ili su umjetne ventilacije primjerene kategoriji i vrsti životinja, da životinje nisu cijelo vrijeme držane u mraku, u slučaju korištenja umjetnog osvjetljenja da je određeno vrijeme trajanja osvjetljenja u objektu (početak i kraj) (ovaj zahtjev se ne odnosi na telad i svinje),
- kada životinje drži izvan objekta, mora osigurati životinjama zaštitu od nepovoljnih vremenskih uvjeta, grabežljivaca i drugih opasnosti za njihovo zdravlje (koristeći i prirodne zaklone),
- kada životinje drži u objektima, mora osigurati da je u istima, ukoliko se u njima koristi umjetni tj. elektronski kontroliran sustav prozračivanja, uveden alarmni sustav koji upozorava na kvar sustava prozračivanja,
- osigurati životinjama primjerenu hranu u dovoljnim količinama u svrhu očuvanja njihovog zdravlja, zaštite te dobre tjelesne kondicije,
- osigurati svim životinjama pristup do mjesta i opreme za napajanje ili im napajanje omogućiti na drugi način (ne primjenjuje se na telad),
- životinje hraniti samo hranom koja sadrži dopuštene tvari kada se iste koriste u slučaju preventive, liječenja i u zootehničke svrhe,
- voditi brigu o životinjama da nema posljedica namjernih sakaćenja (da nedostaje uho, rep, ekstremitet ili dio ekstremiteta), osim kod životinja koje su se međusobno ozlijedile ili su trgale uha zbog primjene ušne markice,
- osigurati da na životinjama nema očitih znakova ozljeda zbog neodgovarajućeg načina uzgoja ili držanja.

Pravna osnova RH/EU za ispunjavanje uvjeta

 Republike Hrvatske (RH):	 Europske unije (EU):
Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)	Direktiva 98/58/EZ od 20. srpnja 1998 o zaštiti životinja koje se koriste u svrhu proizvodnje
Zakon o zaštiti životinja (NN 135/06)	
Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati farme i uvjetima za zaštitu životinja na farmama (NN 136/05)	

KONTROLA ISPUNJAVANJA UVJETA VIŠESTRUKHE SUKLADNOSTI

4

Što je kontrola ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti i zašto se provodi?

Kontrola je dio Integriranog sustava administracije i kontrole potpora (IAKS sustava) kojeg je uspostavila Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Kontrola se provodi zbog provjere obveznika koji su podnijeli zahtjev za potporom, a u svrhu provjere obveznog ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti kao dodatnih obveza u ostvarivanju prava na potpore.

Tko provodi kontrolu ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti?

Provedba kontrole ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti ustrojena je na tri načina:

- administrativna kontrola
- inspekcijski nadzori koji su u nadležnosti ovlaštenih inspekcijskih tijela i
- kontrola koje su u nadležnosti APPRRR-a

Administrativna kontrola

Administrativna kontrola se provodi na svim poljoprivrednim gospodarstvima koja su podnijela zahtjev za potporom, a provodi se putem dostupnih baza podataka i registara kao što su Jedinствени registar domaćih životinja, Registar poljoprivrednih gospodarstava, ARKOD itd.

Obveznik u toku godine podnošenja zahtjeva za potporom može biti dva puta kontroliran (od strane inspekcija ministarstava i od strane kontrolora APPRRR-a).

Inspekcijski nadzori

Inspekcijski nadzori su u nadležnosti inspekcijskih tijela ministarstava nadležnih za provođenje inspekcijskog nadzora ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti iz

EU zakonodavstva, a koji su ugrađeni kroz različite zakone i provedbene propise u hrvatsko zakonodavstvo (*tablica 3*).

Inspekcije temeljem potpisanih Sporazuma o suradnji s APPRRR-om, obvezne su dostavljati APPRRR-u rješenja s zapisnicima za sve obavljene inspeksijske nadzore u kojima je utvrđeno neispunjavanje uvjeta višestruke sukladnosti, neovisno po kojoj osnovi je obavljen inspeksijski nadzor nad tim obveznicima.

Na osnovu tih inspeksijskih nalaza APPRRR će obračunavati umanjena isplata, ako se obveznici koji su učinili nepravilnosti nalaze u sustavu poticaja za mjere u kojima je obveza ispunjavanje uvjeta višestruke sukladnosti u RH.

Kontrole

Provedbu kontrole ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti u svojoj nadležnosti APPRRR će provoditi nad svih 18 SMR-ova i 9 GAEC-a putem:

- vanjskog izvršitelja (odabranog od strane APPRRR-a putem javnog natječaja) i
- vlastitih kontrolora.

Tko snosi posljedice ako je utvrđena nesukladnost?

Utvrđena nesukladnost predstavlja neispunjavanje uvjeta višestruke sukladnosti, u bilo kojem trenutku u godini podnošenja zahtjeva za potporom, za što je izravno odgovoran obveznik koji će snositi posljedice.

Kako se odabire kontrolni uzorak za kontrolu?

Kontrolni uzorak za provedbu kontrola sadržava najmanje 1% od svih poljoprivrednih gospodarstava koji su podnijeli zahtjev za potpore.

Odabir kontrolnog uzorka se temelji na analizi rizika (75 – 80%), a preostalih 20 - 25% se odabire metodom slučajnog uzorka. Ako se kontrolom na terenu utvrdi značajan stupanj nesukladnosti s određenim propisom ili uvjetom, povećat će se broj kontrola na terenu za taj propis ili uvjet u narednom kontrolnom razdoblju.

Kada i kako se provode kontrole na terenu?

Kontrole se provode u istoj kalendarskoj godini u kojoj su podneseni zahtjevi za potpore. Svaki odabrani obveznik se kontrolira u vrijeme kada se većina uvjeta može provjeriti. Tijekom jedne kontrole na određenom gospodarstvu kontroliraju se svi GAEC-i i SMRovi koji su primjenjivi za to gospodarstvo. Npr. uvjet registracije i označavanja goveda kontrolira se samo na gospodarstvu koja drže goveda.

Kontrole se u pravilu obavljaju bez prethodne najave. Ukoliko nije ugrožena svrha kontrole, kontrole na terenu se mogu prethodno najaviti.

SMR standardi	Standardi i uvjeti	Inspekcijski nadzor
1	Standardi za zaštitu divljih ptica	Inspekcija za zaštitu prirode (dio)
		Lovna inspekcija (dio)
2	Standardi za zaštitu podzemnih voda	Vodna inspekcija
3	Standardi za otpadni mulj	Inspekcija zaštite okoliša
4	Standardi za nitratre	Poljoprivredna inspekcija
5	Standardi za očuvanje prirodnih staništa i divlje flore i faune	Inspekcija za zaštitu prirode
6	Standardi za identifikaciju i registraciju svinja	Poljoprivredna inspekcija (dio za uzgojno valjana grla)
		Uprava za veterinarske inspekcije
7	Standardi za identifikaciju i registraciju goveda	Poljoprivredna inspekcija (dio za uzgojno valjana grla)
		Uprava za veterinarske inspekcije
8	Standardi za identifikaciju i registraciju koza i ovaca	Poljoprivredna inspekcija (dio za uzgojno valjana grla)
		Uprava za veterinarske inspekcije
9	Izvjешčivanje o bolestima	Poljoprivredna inspekcija
10	Standardi vezani za zabranu korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-antagonista	Uprava za veterinarske inspekcije
11	Standardi vezani za zdravstvenu ispravnost hrane	Uprava za veterinarske inspekcije (dio)
		Poljoprivredna inspekcija (dio primarna proizvodnja biljnog porijekla)
12	Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje spongiformnih encefalopatija	Uprava za veterinarske inspekcije
13	Standardi za kontrolu slinavke, šapa i klasične svinjske kuge	
14	Standardi za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja	
15	Standardi za kontrolu i iskorjenjivanje bolesti plavog jezika	
16	Standardi za dobrobit teladi	
17	Standardi za dobrobit svinja	
18	Standardi za dobrobit životinja	
GAEC uvjeti	Svi: od 1 do 9	Poljoprivredna inspekcija

Tablica 3. Inspekcijski nadzori

Što možete očekivati tijekom kontrole na terenu za GAEC-e?

Pri kontroli na terenu dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta, kontrolor će provjeravati zahtjeve koji su u tom trenutku primjenjivi za to gospodarstvo, usporediti broj i namjenu prijavljenih ARKOD parcela, običi parcele te provjeriti:

- minimalnu pokrivenost tla tijekom vegetacijskog perioda i tijekom zime,
- minimalno upravljanje poljoprivrednim zemljištem prema specifičnim karakteristikama tla (oranje samo okomito na pad terena pri korištenju zemljišta s nagibom od 15 % ili više),
- kako se upravlja žetvenim ostacima,
- primjerenost korištenja mehanizacije na vodom zasićenom, poplavljenom ili snijegom pokrivenom tlu,
- brine li se o očuvanju obilježja krajolika:
 - aktivnosti na sprečavanju zarastanja poljoprivrednih površina neželjenom vegetacijom;
 - aktivnosti očuvanja maslinika, voćnjaka i vinograda u dobrom vegetativnom stanju;
 - zaštitu trajnih pašnjaka održavanjem omjera i ukupne površine trajnih pašnjaka u odnosu na ostale površine na poljoprivrednom gospodarstvu i sprječavanje prenamjenu trajnih pašnjaka u ostale vidove obradivih površina;
 - korištenje vode za navodnjavanje kontrolom uvjeta danih Ugovorom o koncesiji za gospodarsko korištenje voda ili kontrolom Vodopravne dozvole.

Što možete očekivati tijekom kontrole na terenu za SMR-ove vezane za površinu?

Kontrolor će u kontroli na terenu provjeravati zahtjeve koji su u trenutku kontrole primjenjivi za to gospodarstvo i to:

- Standarde za zaštitu divljih ptica: da se divlje ptice namjerno ne uznemiravaju, ometaju, ubijaju, hvataju, uništavaju njihove gnijezda, jaja te da se njihova jaja ne uzimaju iz prirode; da nije pokrenut kazneni postupak, prekršajni postupak ili izrečena novčana kazna za gospodarstvo u tom smislu,
- Standarde za zaštitu podzemnih voda: jesu li poduzete sve mjere potrebne za sprječavanje ispuštanja tvari koje bi mogle onečistiti podzemne vode, jesu li na gospodarstvu prisutne otpadne tvari koje mogu izazvati onečišćenje podzemnih voda,
- Standarde za otpadni mulj: je li gospodarstvo jednom godišnje vršilo analizu tla, ukoliko koristi otpadni mulj ili se odlagao, vodi li očevidnik o korištenju mulja te je li izradio godišnje izvješće i dostavio ga u Agenciju za zaštitu okoliša,

- Standarde za nitrate: zadovoljavaju li spremnici za stajski gnoj uvjete predviđene propisom (vizualno), postoje li dodatni spremnici (po potrebi), postoje li dokumentirani podaci o višku gnoja, da li se gnoj, gnojovka, kruti gnoj i mineralni gnoj razbacuju u zadanim rokovima po poljoprivrednim površinama,
- Standarde za očuvanje prirodnih staništa i divlje flore i faune: da nije pokrenut kazneni postupak, prekršajni postupak ili izrečena novčana kazna za gospodarstvo,
- Standarde za sredstva za zaštitu bilja: koriste li se sredstva za zaštitu bilja koja su registrirana u Republici Hrvatskoj, jesu li razvrstana, pakirana, označena etiketom, deklaracijom i uputom za primjenu.

Što možete očekivati tijekom kontrole na terenu SMR-ova za životinje?

Pri kontroli na terenu za životinje, predstavnik PG-a mora osigurati kontroloru pomoć u vidu pripreme dokumentacije i sakupljanja stoke na jednom mjestu.

Pri kontroli goveda kontrolor će provjeravati:

- Jesu li životinje s Jedinstvenog zahtjeva prisutne na gospodarstvu,
- Vodi li gospodarstvo Registar goveda na gospodarstvu te da li se ažurno popunjava,
- Jesu li životinje upisane u Registar goveda na gospodarstvu i prijavljene u JRDŽ u propisanim rokovima,
- Jesu li životinje na gospodarstvu pravilno označene ušnim markicama na oba uha,
- Posjeduju li sva goveda individualne putne listove,
- Posjeduje li gospodarstvo obrazac za naručivanje zamjenskih ušnih markica,
- Vodi li gospodarstvo evidenciju o liječenju životinja,
- Odgovaraju li objekti za držanje životinja svim propisanim standardima.

Kontrolor će provjeriti sve uvjete na gospodarstvu vezane uz goveda koji se mogu u to vrijeme provjeriti.

Pri kontroli ovaca i koza kontrolor će provjeravati:

- Jesu li životinje sa Jedinstvenog zahtjeva prisutne na gospodarstvu,
- Vodi li gospodarstvo Registar ovaca i koza na gospodarstvu te da li se ažurno popunjava,
- Jesu li životinje upisane u Registar ovaca i koza na gospodarstvu i prijavljene u JRDŽ u propisanim rokovima,
- Jesu li životinje na gospodarstvu pravilno označene ušnom markicom na desnom uhu ili bolus transponderom,
- Postoje li obrasci putnih listova na gospodarstvu za ovce i koze,
- Posjeduje li gospodarstvo obrazac za naručivanje zamjenskih ušnih markica,
- Vršiti li se godišnja prijava brojnog stanja za ovce i koze,
- Vodi li se evidencija o liječenju životinja na gospodarstvu,

- Odgovaraju li objekti za držanje životinja svim propisanim standardima.

Kontrolor će provjeriti sve uvjete na gospodarstvu vezane uz ovce i kože koji se mogu u to vrijeme provjeriti.

Pri kontroli svinja kontrolor će provjeravati:

- Jesu li životinje sa Jedinstvenog zahtjeva prisutne na gospodarstvu,
- Vodi li gospodarstvo Registar svinja na gospodarstvu te da li se ažurno popunjava,
- Jesu li životinje upisane u Registar svinja na gospodarstvu i prijavljene u JRDŽ u propisanim rokovima,
- Jesu li životinje na gospodarstvu pravilno označene ušnom markicom na desnom uhu ili tetovir brojem,
- Postoje li obrasci putnih listova na gospodarstvu za svinje,
- Posjeduje li gospodarstvo obrazac za naručivanje zamjenskih ušnih markica,
- Vršiti se godišnja prijava brojnog stanja svinja,
- Vodi li se na gospodarstvu evidencija o liječenju životinja,
- Odgovaraju li objekti za držanje životinja svim propisanim standardima.

Kontrolor će provjeriti sve uvjete na gospodarstvu vezane uz svinje koji se mogu u to vrijeme provjeriti.

U slučaju da se na gospodarstvu utvrde nesukladnosti poljoprivrednik će o tome naknadno dobiti detaljni Izvještaj.

Poljoprivredno gospodarstvo mora čuvati svoje primjerke ispunjenih obrazaca ili Registara 3 godine od popunjavanja, izdavanja ili zatvaranja farme.

Umanjenje prava za neizvršavanje obveza

Konačni rezultati o utvrđenom stanju vezano za izvršavanje uvjeta višestruke sukladnosti *ukupno po obvezniku (PG-u) za svaki pojedinačno SMR (od 1 do 18) i GAEC (od 1 do 9)* određuju se temeljem rezultata provedene kontrole.

Ukoliko je kontrolom utvrđena nesukladnost s uvjetima višestruke sukladnosti, odnosno kada su isti kršeni, u bilo kojem trenutku u godini podnošenja zahtjeva za potporu te ako je takvo neizvršavanje obveza posljedica nemara ili namjere za koje je izravno odgovoran obveznik, ukupni iznos izravnih plaćanja i odgovarajućih mjera ruralnog razvoja koja su dodijeljena ili koja se trebaju dodijeliti tom obvezniku APPRRR će umanjiti ovisno o namjeri ili nemaru, opsegu, ozbiljnosti, trajanju i ponavljanju utvrđenog neizvršavanja obveza.

Kada se kontrolom istovremeno utvrdi više slučajeva neizvršavanja obveza (ispunjavanje GAEC uvjeta ili SMR standarda), smatrat će se da se radi o jednom slučaju neizvršavanja obveza s najvećim stupnjem.

Obvezniku se neće dopuštati korištenje izravnih plaćanja u sljedećoj kalendarskoj godini u slučaju:

- iznimno velikog opsega, ozbiljnosti ili trajnosti ili
- ako se utvrdi namjerno ponavljanje neizvršavanja obveza.

Kada je utvrđeno kršenje neispunjavanjem dotičnog uvjeta višestruke sukladnosti *ukupno po obvezniku (PG-u)* iz :

- a) „**NEMARA**“ – isto se određuje kada obveznik prekrši ispunjavanje uvjeta višestruke sukladnosti tako što:
- uopće nije ispunio uvjet ili
 - što nije primijenio uobičajenu pažnju, brigu ili stručnost prilikom ispunjavanja uvjeta, odnosno kada je prekršio ispunjavanje uvjeta prvi puta ili se radi o ponavljanju do slučaja kada se sankcionira do 15% umanjenja kako je prikazano u tablici 4,

ili kada je

- b) **kršenje „NAMJERNO“** – isto se određuje kada je utvrđeno svako daljnje *ponavljanje* utvrđenog kršenja iz *nemara*, prvi puta ili se radi o ponavljanju nakon što je obveznik sankcioniran sa minimalno 15% umanjenja kako je prikazano u tablici 4, a koje je učinjeno od strane obveznika nakon prethodno provedenog upozorenja obveznika od strane Agencije za plaćanja putem pismene obavijesti o utvrđenih *15% ili više % umanjenog plaćanja zbog utvrđenog kršenja iz nemara*.

Kod „**OPSEGA**“ utvrđenog kršenja neispunjavanjem dotičnog uvjeta višestruke sukladnosti *ukupno po obvezniku (PG-u)*, isto se određuje uzevši u obzir prije svega da li kršenje ima posljedice i izvan gospodarstva ili je ograničeno samo na to gospodarstvo.

Opseg se ocjenjuje:

- utjecaj OPSEGA **je ograničen samo na PG** ili
- utjecaj OPSEGA **nije ograničen samo na PG**.

Kod „**OZBILJNOSTI**“ utvrđenog kršenja neispunjavanjem dotičnog uvjeta višestruke sukladnosti *ukupno po obvezniku (PG-u)*, ocjena će prvenstveno ovisiti o težini kršenja i važnosti posljedica kršenja uzevši u obzir ciljeve uvjeta odnosno standard o kojem se radi i može biti:

- **vrlo mala,**
- **mala,**
- **srednja ili**
- **velika.**

Kod „TRAJANJA“ utvrđenog kršenja neispunjavanjem dotičnog uvjeta višestruke sukladnosti *ukupno po obvezniku (PG-u)*, dana ocjena će prvenstveno ovisiti o dužini trajanja učinka ili o mogućnosti uklanjanja posljedice kršenja razumnim načinom, odnosno jesu li posljedice popravljive ili su nepopravljive (trajne).

Trajanje posljedice se sukladno stupnju težine, ocjenjuje kao:

- **popravljivo (minimalno)** - samo u slučaju prethodno utvrđenog OPSEGA ograničenog samo na PG i utvrđene vrlo male OZBILJNOSTI

ili

- **popravljivo ili**
- **trajno.**

Opseg	Ozbiljnost	Trajanje	Umanjenje za prvo kršenje (%)	Umanjenje za prvo ponavljanje (%)	Umanjenje za drugo ponavljanje (%)	Umanjenje za treće ponavljanje (%)	Umanjenje za četvrto ponavljanje (%)
Utjecaj je ograničen na gospodarstvo	Vrlo mala	Popravljivo (minimalno)	1	3	9	27	81
		Popravljivo	1	3	9	27	81
		Trajno	1,05	3,15	9,45	28,35	85,08
	Mala	Popravljivo	1,05	3,15	9,45	28,35	85,05
		Trajno	1,10	3,30	9,90	29,70	89,10
	Srednja	Popravljivo	1,10	3,30	9,90	29,70	89,10
		Trajno	1,15	3,45	10,35	31,05	93,15
	Velika	Popravljivo	1,15	3,45	10,35	31,05	93,15
Trajno		1,20	3,60	10,80	32,40	97,20	
Utjecaj proširen izvan granica gospodarstva	Vrlo mala	Popravljivo	1,30	3,90	11,70	35,10	100
		Trajno	1,35	4,05	12,15	36,45	100
	Mala	Popravljivo	1,35	4,05	12,15	36,45	100
		Trajno	1,40	4,20	12,60	37,80	100
	Srednja	Popravljivo	1,40	4,20	12,60	37,80	100
		Trajno	1,45	4,35	13,05	39,15	100
	Velika	Popravljivo	1,45	4,35	13,05	39,15	100
		Trajno	5	15	45	100	100

 APPRRR će obavijestiti obveznika da će se svako daljnje ponavljanje utvrđene nesukladnosti smatrati namjernim

Tablica 4. Matrica umanjenja plaćanja za kršenje nemarom

Opseg	Ozbiljnost	Trajanje	Umanjenje za prvo kršenje (%)	Umanjenje za prvo ponavljanje (%)	Umanjenje za drugo ponavljanje (%)	Umanjenje za treće ponavljanje (%)	Umanjenje za četvrto ponavljanje (%)
Utjecaj je ograničen na gospodarstvo	Vrlo mala	Popravljivo	15	45	100	100	100
		Trajno	20	60			
	Mala	Popravljivo	20	60			
		Trajno	25	75			
	Srednja	Popravljivo	30	90			
		Trajno	35	100			
	Velika	Popravljivo	40-100	100			
		Trajno	50-100	100			
Utjecaj proširen izvan granica gospodarstva	Vrlo mala	Popravljivo	20	60			
		Trajno	30	90			
	Mala	Popravljivo	30	90			
		Trajno	40	100			
	Srednja	Popravljivo	45	100			
		Trajno	55	100			
	Velika	Popravljivo	60-100	100			
		Trajno	75-100	100			

Tablica 5. Matrica umanjena plaćanja za kršenje namjerom

APPRRR će ukupni iznos izravnih plaćanja koja su dodijeljena ili koja se trebaju dodijeliti obvezniku umanjiti za znatno veći % kod utvrđenog namjernog neispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti nego onog utvrđenog iz nemara sukladno propisanom u tablici 4 i 5.

U vrijeme kontrole provjerit će se svi uvjeti vezani uz svaki GAEC i SMR koji se u trenutku kontrole mogu provjeriti.

SUSTAV SAVJETOVANJA POLJOPRIVREDNIKA O VIŠESTRUKOJ SUKLADNOSTI

5

Sustav savjetovanja propisan je Pravilnikom o sustavu savjetovanja poljoprivrednika vezano uz višestruku sukladnost (NN 22/10)

Cilj je pomoći obveznicima kod:

- podizanja razine svijesti o uvjetima višestruke sukladnosti,
- potrebe za stjecanjem znanja i vještina u pogledu ispunjavanja uvjeta i primjene načela višestruke sukladnosti za korisnike,
- obveze poštivanje propisa koji se odnose na višestruku sukladnost.

Pomoć obveznicima

Savjetnici koji pomažu obvezniku savjetima vezanim uz uvjete višestruke sukladnosti su stručnjaci agronomske, veterinarske ili druge odgovarajuće struke zaposleni u javnoj poljoprivrednoj savjetodavnoj službi (HPK), koji uz opća stručna znanja i vještine posjeduju uvjerenje o osposobljenosti.

Kako se savjetovanje obveznike?

Savjetovanje se obavlja:

- informiranjem putem sredstava javnog priopćavanja, izdavanjem i distribucijom informativno-promotivnih materijala namijenjenih korisnicima i široj javnosti,
- skupnim metodama savjetovanja koje uključuju predavanja, prezentacije, praktična predočenja i drugo, a namijenjene su određenim skupinama korisnika,
- individualnim savjetovanjem korisnika na poljoprivrednom gospodarstvu.

Pravna osnova Republike Hrvatske

Osnovni propisi

- Zakon o poljoprivredi (NN 149/09)
- Zakon o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda (NN 149/09)
- Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/10, 124/11)
- Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10)
- Zakon o veterinarstvu (NN 41/07, 155/08, 55/11)
- Zakon o stočarstvu (NN 70/97, 36/98, 151/03, 132/06)
- Zakon o vodama (NN 153/09., 63/11. i 130/11)

Izravna potpora

- Pravilnik o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (NN , 54/11, 81/11, 129/11, 148/11)

Višestruka sukladnost i savjetovanje poljoprivrednika

- Pravilnik o uvjetima višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (NN 10/10)
- Pravilnik o sustavu savjetovanja poljoprivrednika vezano uz višestruku sukladnost (NN 22/10)
- Pravilnik o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima (NN 89/11)

Pravna osnova Europske unije (EU)

- Uredba Vijeća (EZ) br. 73/2009 od 19. siječnja 2009. godine o uspostavljanju zajedničkih propisa za shemu direktne potpore za poljoprivrednike koji se nalaze unutar zajedničke poljoprivredne politike i uspostavljanju određenih shema potpora za poljoprivrednike, dopunjujući Uredbe (EZ) br. 1290/2005, (EZ) br. 247/ 2006, (EZ) br. 378/2007 i ukidajući Uredbu (EZ) br. 1782/2003
- Uredba Vijeća (EZ) br. 1122/2009 od 30. studenog 2009. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 u vezi s višestrukou sukladnosti, modulacijom i integriranim sustavom upravljanja i nadzora u sklopu programa izravnih potpora za poljoprivrednike predviđenih navedenom uredbom te za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br.

1234/2007 u vezi s višestrukom usklađenosti u sklopu programa potpore predviđenih za sektor vina

- Direktive i uredbe navedene u poglavlju 3. za svaki obavezni zahtjev za upravljanje (SMR standard)
- Direktiva 98/58/EZ od 20. srpnja 1998 o zaštiti životinja koje se koriste u svrhu proizvodnje
- Direktiva 91/630/EEZ od 19. studenoga 1991. o određivanju minimalnih uvjeta za zaštitu svinja
- Direktiva 91/629/EEZ od 19. studenoga 1991. o određivanju minimalnih uvjeta za zaštitu teladi
- Direktiva vijeća 2000/75/EC o kontroli i iskorjenjivanju bolesti plavog jezika
- Direktiva vijeća 92/119/EC koja propisuje mjere za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere koje se odnose na vezikularnu bolest svinja
- Direktiva vijeća 85/511/EEC o mjerama kontrole slinavke i šapa
- Direktiva vijeća 2001/89/EC o mjerama kontrole klasične svinjske kuge
- Uredba (EC) br. 999/2001 Europskog Parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. koja donosi pravila za sprječavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongi-formnih encefalopatija
- Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. godine o općim načelima i uvjetima propisa o hrani, osnivanju Europske uprave za zdravstvenu ispravnost hrane i postupanju u pitanjima zdravstvene ispravnosti hrane
- Direktiva vijeća 96/22/EZ od 29. travnja 1996. o zabrani korištenja nekih tvari s hormonskim ili tirostatskim djelovanjem i beta-agonista u uzgoju domaćih životinja i o ukidanju Direktiva 81/602/EEZ, 88/146/EEZ i 88/299/EEZ
- Direktiva Vijeća 91/414/EEC od 15. srpnja 1991. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja
- Uredba br. 21/2004 (EC) od 17. prosinca 2004. o sustavu za identifikaciju i registraciju ovaca i koza i o provedbi Uredbe (EC) br. 1782/2003 te Direktive 92/102 i 64/432
- Uredba br. 1560/2007 (EC) od 17. prosinca 2007. o provedbi Uredbe br. 21/2004 vezano na datum uvođenja elektronske identifikacije za ovce i koze
- Uredba (EC) br. 1760/2000 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. srpnja 2000. o uvođenju sustava za identifikaciju i registraciju goveda te o označavanju goveđeg mesa i proizvoda od goveđeg mesa i razradi Uredbe br. 890/97
- Uredba Komisije (EC) 911/2004 od 29. travnja 2004. o provođenju Uredbe Europskog parlamenta
- Direktiva Vijeća Europe br. 71/2008 od 17. srpnja 2008. o identifikaciji i registraciji svinja (kodificirana verzija)
- Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. godine o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore
- Direktiva Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. godine o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora
- Direktiva Vijeća 86/278/EEZ od 12. lipnja 1986. godine o zaštiti okoliša i posebno tla kada se otpadni mulj koristi u poljoprivredi
- Direktiva Vijeća 80/68/EEZ od 17. prosinca 1979. o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja uzrokovanih nekim opasnim tvarima
- Direktiva Vijeća 74/409/EEZ od 2. travnja 1979. godine o očuvanju ptica

KONTAKTI

7

Ministarstvo poljoprivrede

adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

tel.: 01 6106 111 – centrala

e-mail: office@mps.hr

web: www.mps.hr

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

adresa: Ulica grada Vukovara 269 d, 10 000 Zagreb

tel.: 01 6002 700 – Centrala, 01 6002 742 – Odjel za odnose s javnošću

fax: 01 6002 851

e-mail: info@apprrr.hr

Hrvatska poljoprivredna komora

adresa: Fra Andrije Kačića Miošića 9/III, 10 000 Zagreb, Hrvatska

tel.: 01 4882 700 – Centrala

fax: 01 4882 701

e-mail: komora@komora.hr

web: www.komora.hr

Hrvatska poljoprivredna agencija

Sjedište u Križevcima

adresa: Poljana Križevačka 185, 48 260 Križevci

tel.: 048 279 072

Ured u Zagrebu

adresa: Ilica 101, 10 000 Zagreb

tel.: 01 3903 111

fax: 01 3903 191

e-mail: hpa@hpa.hr

Pregled nadležnih inspekcija za kontrolu zahtjeva CC-a u Hrvatskoj

Br.	Inspekcija	Uprava	Ministarstvo
1	Inspekcija zaštite prirode <i>adresa:</i> Savska cesta 41/23, Zagreb <i>tel.:</i> 01 4866 192 <i>fax:</i> 01 4866 191	Uprava za inspeksijske poslove zaštite prirode	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
2	Inspekcija zaštite okoliša <i>adresa:</i> Vinogradska 25, Zagreb <i>tel.:</i> 01 3712 700, 112 <i>fax:</i> 01 3712 713 <i>e-mail:</i> okolis.inspekcija@mzopu.hr	Uprave za inspeksijske poslove	
3	Vodopravna inspekcija <i>adresa:</i> Ulica grada Vukovara 220, Zagreb <i>tel.:</i> 01 6307 341 <i>fax:</i> 01 6307 690	Uprava za vode	Ministarstvo poljoprivrede
4	Lovna inspekcija <i>adresa:</i> Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 1, Zagreb <i>tel.:</i> 01 6438 213	Uprava za lovstvo	
5	Poljoprivredna inspekcija <i>adresa:</i> Ulica grada Vukovara 78, Zagreb <i>tel.:</i> 01 6106 658 <i>fax:</i> 01 6109 527	Uprava za poljoprivrednu i fitosanitarnu inspekciju	
6	Stočarska inspekcija <i>adresa:</i> Ulica grada Vukovara 78, Zagreb <i>tel.:</i> 01 6106 658 <i>fax:</i> 01 6109 527		
7	Veterinarska inspekcija <i>adresa:</i> Hotel Internacional, Miramarska 24, Zagreb <i>tel.:</i> 01 6109 499 <i>fax:</i> 01 6106 462	Uprava za veterinarske inspekcije	

**Agencija za plaćanja u poljoprivredi,
ribarstvu i ruralnom razvoju**

Za izdavača:

Ante Pezo, ravnatelj

Urednik:

Zdravko Tušek

Pripremili:

Ivan Macanić

Mislav Šatović

Karlo Banović

Ivona Katalinić

Hrvoje Šmintić

Pavel Trojáček

Sanja Krnić Bastać

Fotografije:

Pavel Trojáček

Lubomír Smrček

Češka Agencija za plaćanja SZIF

Karlo Banović,

Agencija za plaćanja u poljoprivredi,
ribarstvu i ruralnom razvoju

Anđelka Pejaković,

Hrvatska poljoprivredna komora

Hrvoje Grguljaš,

Park prirode Lonsko polje

Naklada: 100 000

Zagreb, travanj 2012.

AGENCIJA ZA PLAĆANJA
U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU
I RURALNOM RAZVOJU

Ova publikacija izrađena je
uz pomoć Europske unije.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije, IPA Projekta “Potpora uspostavi potpuno operativne Agencije za plaćanja u skladu s EU standardima”. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Za više informacija:

Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj: <http://www.delhrv.ec.europa.eu>

Europska komisija, Poljoprivreda i ruralni razvoj: <http://ec.europa.eu/agriculture>

Europska unija sastoji se od 27 država članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja zadržavajući pritom kulturu raznolikosti, toleranciju i osobne slobode.

Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan njezinih granica.

